

Številka: 007-228/2025/40
Ljubljana, 16.12. 2025
EVA 2025-2570-0061
GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE gp.gs@gov.si

ZADEVA: Predlog Zakona o spodbujanju konkurenčnosti in razogljičenja elektointenzivnih podjetij– predlog za obravnavo
1. Predlog sklepov vlade:
Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17, 163/22 in 57/25 – ZF) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne ... pod točko ... sprejela SKLEP: Vlada Republike Slovenije je določila besedilo predloga Zakona o spodbujanju konkurenčnosti in razogljičenja elektointenzivnih podjetij in ga pošilja v Državni zbor Republike Slovenije v obravnavo in sprejem po nujnem zakonodajnem postopku. Barbara Kolenko Helbl GENERALNA SEKRETARKA Priloga: - predlog Zakon o spodbujanju konkurenčnosti in razogljičenja elektointenzivnih podjetij Prejemniki: - Državni zbor Republike Slovenije - vsa ministrstva - Služba Vlade RS za zakonodajo
2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:
Vlada Republike Slovenije predlaga Državnemu zboru Republike Slovenije, da predlog zakona obravnava po nujnem postopku, da se preprečijo težko popravljive posledice za delovanje države zaradi poslabšanja stanja v gospodarstvu in posledično socialnih razmer, do katerih lahko pripelje nekonkurenčnost slovenskih energetske intenzivnih podjetij, izpostavljenih mednarodni trgovini, ki s strani države nimajo podpore, ki jo imajo njihova konkurenčna podjetja iz drugih držav članic EU. Ker je treba zagotoviti čim hitrejšo odobritev tega predloga zakona za zagotavljanje državne pomoči s strani Evropske komisije in izvajanje ukrepa tudi za obdobje porabe električne energije od 1. januarja 2026 dalje, je potrebno, da se predlog zakona obravnava po nujnem postopku. Komisija bo svoje odločitve sprejela, ko bo imela zagotovila, da se predlog zakona ne bo več spreminjal in bo poznala njegovo končno verzijo.

Če zakon ne bi bil sprejet in uveljavljen pravočasno, elektointenzivnim podjetjem v Republiki Sloveniji ne bi bilo mogoče zagotoviti ustreznega mehanizma blaženja visokih stroškov električne energije v skladu z okvirom CISAF, kar bi jih v razmerju do konkurentov v drugih državah lahko postavilo v bistveno slabši položaj, povečalo tveganje za zmanjšanje proizvodnje ali selitev proizvodnje ter s tem povzročilo resne posledice za gospodarsko in socialno stanje v državi.

Hkrati bo zamuda pri sprejemu zakona otežila doseganje ciljev razogljičenja industrije, saj so naložbene zaveze upravičencev neposredno vezane na prejeto pomoč v letih 2026–2028. Zato je nujna čim hitrejša zakonodajna obravnava, ki omogoča pravočasno prigrasitev in odobritev ukrepa s strani Evropske komisije ter začetek njegovega izvajanja.

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- mag. Bojan Kumer, minister
- mag. Tina Seršen, državna sekretarka
- mag. Hinko Šolinc, generalni direktor Direktorata za energijo
- mag. Silvo Škornik, vodja Sektorja za oskrbo z energijo

3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:

Pri pripravi gradiva ni bilo zunanjih sodelavcev.

4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:

- mag. Bojan Kumer, minister
- mag. Tina Seršen, državna sekretarka
- Uroš Vajgl, državni sekretar
- mag. Hinko Šolinc, generalni direktor Direktorata za energijo
- mag. Silvo Škornik, vodja Sektorja za oskrbo z energijo

5. Kratek povzetek gradiva:

Energetsko intenzivna industrija v Republiki Sloveniji je pomemben del gospodarstva, ki ustvarja visoko dodano vrednost, pomemben delež izvoza ter zagotavlja veliko število delovnih mest, pogosto v okoljih, kjer so možnosti za alternativno zaposlitev omejene. Za ta podjetja so stroški električne energije eden ključnih stroškov poslovanja in pomemben dejavnik njihove mednarodne konkurenčnosti.

V trenutnih gospodarskih razmerah, ko se slovenska industrija sooča z visokimi cenami energentov, je podpora energetsko intenzivnim podjetjem, ki so izvozno usmerjena, nujno potrebna. Obravnava teh podjetij v okviru strateškega nacionalnega interesa ni le gospodarska nuja, temveč tudi temeljna predpostavka za uspešno izvajanje evropskega zelenega prehoda, ohranjanje industrijske suverenosti in zagotavljanje socialne kohezije.

Brez razvoja domačih zmogljivosti na teh področjih bo Slovenija ranljiva na mednarodnem trgu, omejena pri zeleni transformaciji in odvisna od geopolitično nestabilnih partnerjev, kar ima lahko vpliv na večja nihanja v proizvodnji in izvozu, slabšo ekonomiko poslovanja teh družb kot tudi negativne učinke na trgu dela.

V zadnjih letih se je trg z električno energijo v Evropski uniji soočal z izrazito cenovno volatilnostjo in obdobji izjemno visokih cen. Ob hkratnih ambicioznih ciljih razogljičenja in prehoda na podnebno nevtrarno gospodarstvo to povečuje tveganje, da energetsko intenzivna podjetja del proizvodnje selijo izven EU ali zmanjšajo obseg proizvodnje, kar lahko negativno vpliva na gospodarsko rast, zaposlenost in doseganje podnebnih ciljev.

Evropska komisija je zato sprejela Okvir za ukrepe državne pomoči v podporo dogovoru o čisti industriji/čisti energiji (CISAF), s katerim državam članicam omogoča, da v omejenem obsegu in pod strogimi pogoji podprejo energetsko intenzivna podjetja pri soočanju z visokimi stroški električne energije, hkrati pa jih zavežejo k vlaganjem v razogljičenje in prehod na čistejšo tehnologije.

Obstoječa nacionalna zakonodaja ne zagotavlja posebnega, ciljno usmerjenega in časovno omejenega instrumenta, ki bi bil skladen s CISAF in bi omogočal:

- delno blaženje stroškov električne energije elektointenzivnim podjetjem v najbolj izpostavljenih sektorjih in
- hkrati obvezno vlaganje pomembnega dela prejete pomoči v naložbe v razogljčenje.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	DA
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA
c)	administrativne posledice	DA
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	DA
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	DA
e)	socialno področje	DA
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	NE

7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:

(Samo če izberete DA pod točko 6.a.)

Zakon predvideva, da se sredstva za izvajanje ukrepa zagotavljajo izven državnega proračuna, in sicer iz sredstev družb v 100 % lasti Republike Slovenije, ki imajo v neposredni ali posredni lasti elektrarne s skupno močjo nad 400 MW. Vlada z vsakoletnim sklepom določi skupni razpoložljivi letni znesek sredstev za dodelitev spodbud, za kar bi na podlagi ocen Energetske zbornice zadoščalo 30 mio EUR letno in bi za vsa tri leta znašalo skupaj okrog 90 mio EUR.

Po uveljavljenem načelu, da Republika Slovenija od energetskega podjetja v 100% državni lasti načrtuje za vplačila proračun 50% načrtovanega dobička se bodo zaradi zagotovitve izvajanja ukrepa po tem zakonu v višini 30 mio letno, prilivi v proračun zmanjšali za 15 mio EUR v letih 2026, 2027 in 2028.

I. OCENA FINANČNIH POSLEDIC, KI NISO NAČRTOVANE V SPREJETEM PRORAČUNU				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna	0,00	(–) 15.000.000	(–) 15.000.000	(–) 15.000.000
II. FINANČNE POSLEDICE ZA DRŽAVNI PRORAČUN				
II.A PRAVICE PORABE ZA IZVEDBO PREDLAGANIH REŠITEV SO ZAGOTOVLJENE:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.B MANJKAJOČE PRAVICE PORABE BODO ZAGOTOVLJENE S PRERAZPOREDITVIJO:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.C NAČRTOVANA NADOMESTITEV ZMANJŠANIH PRIHODKOV IN POVEČANIH ODHODKOV PRORAČUNA:				
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)		Znesek za t + 1	
SKUPAJ				
OBRAZLOŽITEV:				
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu V zvezi s predlaganim vladnim gradivom se navedejo predvidene spremembe (povečanje, zmanjšanje): – prihodkov državnega proračuna in občinskih proračunov, – odhodkov državnega proračuna, ki niso načrtovani na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov, – obveznosti za druga javnofinančna sredstva (drugi viri), ki niso načrtovana na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov.				

II. Finančne posledice za državni proračun

Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Navedejo se proračunski uporabnik, ki financira projekt oziroma ukrep; projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in proračunske postavke (kot proračunski vir financiranja), na katerih so v celoti ali delno zagotovljene pravice porabe (v tem primeru je nujna povezava s točko II.b). Pri uvrstitvi novega projekta oziroma ukrepa v načrt razvojnih programov se navedejo:

- proračunski uporabnik, ki bo financiral novi projekt oziroma ukrep,
- projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in
- proračunske postavke.

Za zagotovitev pravic porabe na proračunskih postavkah, s katerih se bo financiral novi projekt oziroma ukrep, je treba izpolniti tudi točko II.b, saj je za novi projekt oziroma ukrep mogoče zagotoviti pravice porabe le s prerazporeditvijo s proračunskih postavk, s katerih se financirajo že sprejeti oziroma veljavni projekti in ukrepi.

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

Navedejo se proračunski uporabniki, sprejeti (veljavni) ukrepi oziroma projekti, ki jih proračunski uporabnik izvaja, in proračunske postavke tega proračunskega uporabnika, ki so v dinamiki teh projektov oziroma ukrepov ter s katerih se bodo s prerazporeditvijo zagotovile pravice porabe za dodatne aktivnosti pri obstoječih projektih oziroma ukrepih ali novih projektih oziroma ukrepih, navedenih v točki II.a.

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

Če se povečani odhodki (pravice porabe) ne bodo zagotovili tako, kot je določeno v točkah II.a in II.b, je povečanje odhodkov in izdatkov proračuna mogoče na podlagi zakona, ki ureja izvrševanje državnega proračuna (npr. priliv namenskih sredstev EU). Ukrepanje ob zmanjšanju prihodkov in prejemkov proračuna je določeno z zakonom, ki ureja javne finance, in zakonom, ki ureja izvrševanje državnega proračuna.

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:

(Samo če izberete NE pod točko 6.a.)

Kratka obrazložitev

8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:

- pristojnosti občin,
- delovanje občin,
- financiranje občin.

NE

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:

- Skupnosti občin Slovenije SOS: NE
- Združenju občin Slovenije ZOS: NE
- Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: NE

9. Predstavitev sodelovanja javnosti:

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:

DA

(Če je odgovor NE, navedite, zakaj ni bilo objavljeno.)

Gradivo je bilo objavljeno na e-demokraciji.

Datum objave: 7. 11. 2025 do 22. 11. 2025

V razpravo so bili vključeni:

- predstavniki zainteresirane javnosti,
- predstavniki strokovne javnosti.

V okviru javne obravnave smo prejeli pripombe različnih deležnikov. To so: SIST, Calcit, Valji, Hidria, SIJ Acroni, Resalta, Gospodarska zbornica Slovenije, Papirnica Vevče, Borzen, AquafilSLO, HSE, GEN-energija, Talum, SIJ Metal Ravne.

Ministrstvo, pristojno za energijo, je pregledalo in obravnavalo vse prejete pripombe in jih v največji možni meri upoštevalo, v kolikor so bile strokovno utemeljene ter niso bile v nasprotju s pravnim redom Republike Slovenije in EU ter sistemskimi rešitvami predloga zakona. Pripombe ki so bile neskladne z veljavnimi pravili državnih pomoči, niso upoštevane.

Pripombe se nanašajo predvsem na:

- višine praga letne porabe električne energije za upravičenost do pomoči,
- višino podpore oziroma pomoči,
- načina kumulacije pomoči tega ukrepa z drugimi spodbudami za iste naložbe,
- sistem upravljanja z energijo in
- načina izvajanja naložb preko pogodbenih modelov energetske storitve (ESCO).

Več pripomb in predlogov se nanaša na definicije oziroma izraze uporabljene v osnutku zakona. Te pripombe so smiselno upoštevane.

10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:

DA

11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:

NE

mag. Tina Seršen
DRŽAVNA SEKRETARKA

ZAKON O SPODBUJANJU KONKURENČNOSTI IN RAZOGLJIČENJA ELEKTROINTENZIVNIH PODJETIJ

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Energetsko intenzivna industrija v Republiki Sloveniji je pomemben del gospodarstva, ki ustvarja visoko dodano vrednost, pomemben delež izvoza ter zagotavlja veliko število delovnih mest, pogosto v okoljih, kjer so možnosti za alternativno zaposlitev omejene. Za ta podjetja so stroški električne energije eden ključnih stroškov poslovanja in pomemben dejavnik njihove mednarodne konkurenčnosti.

V trenutnih gospodarskih razmerah, ko se slovenska industrija sooča z visokimi cenami energentov, je podpora energetsko intenzivnim podjetjem nujno potrebna. Obravnava teh podjetij v okviru strateškega nacionalnega interesa ni le gospodarska nuja, temveč tudi temeljna predpostavka za uspešno izvajanje evropskega zelenega prehoda, ohranjanje industrijske suverenosti in zagotavljanje socialne kohezije.

Proizvodnja v industrijah materialov in strateških surovin ni le industrijska politika – je temeljna varnostna, geostrateška in trajnostna izbira za prihodnost Evrope. Industrije materialov so ključne za večjo strateško avtonomijo Evrope pri materialih. Primarni industrijski materiali predstavljajo surovinsko osnovo za vse ostale industrijske panoge v Sloveniji in Evropi. Gre za materiale, ki so kritično pomembni za razvoj, proizvodnjo in uporabo nizkoogljičnih materialov, ki so ključni za izvedbo zelenega prehoda. Brez razvoja domačih zmogljivosti na teh področjih bo Evropska unija (v nadaljnjem besedilu: EU) še naprej ranljiva na svetovnem trgu, omejena pri zeleni transformaciji in odvisna od geopolitično nestabilnih partnerjev, kar ima lahko vpliv na večja nihanja v proizvodnji in izvozu, slabšo ekonomiko poslovanja teh družb kot tudi na negativne učinke na trgu dela.

V zadnjih letih se je trg z električno energijo v EU soočal z izrazito cenovno volatilnostjo in obdobji izjemno visokih cen. Ob hkratnih ambicioznih ciljih razogljichenja in prehoda na podnebno nevtravno gospodarstvo to povečuje tveganje, da energetsko intenzivna podjetja del proizvodnje selijo izven EU ali zmanjšajo obseg proizvodnje, kar lahko negativno vpliva na gospodarsko rast, zaposlenost in doseganje podnebnih ciljev.

Evropska komisija je zato sprejela Sporočilo Komisije - Okvir za ukrepe državne pomoči v podporo dogovoru o čisti industriji (UL C št. C/2025/3602 z dne 4. 7. 2025; v nadaljnjem besedilu: CISAF), s katerim državam članicam omogoča, da v omejenem obsegu in pod strogimi pogoji podprejo energetsko intenzivna podjetja pri soočanju z visokimi stroški električne energije, hkrati pa jih zavežejo k vlaganjem v razogljichenje in prehod na čistejšo tehnologije.

Obstoječa nacionalna zakonodaja ne zagotavlja posebnega, ciljno usmerjenega in časovno omejenega instrumenta, ki bi bil skladen s CISAF in bi omogočal:

- delno blaženje stroškov električne energije elektointenzivnim podjetjem v najbolj izpostavljenih sektorjih in
- hkrati obvezno vlaganje pomembnega dela prejete pomoči v naložbe v razogljichenje.

Zaradi navedenega je potreben poseben, vsebinsko omejen in časovno opredeljen zakon, ki za obdobje 2026–2028 vzpostavlja sistem spodbud, skladen s pravili EU o državnih pomočeh, ter prispeva k ohranjanju konkurenčnosti in hkratnemu pospeševanju razogljichenja industrije.

Slovenska energetska intenzivna podjetja so bila v obdobju 2021–2024 močno prizadeta zaradi energetske krize. Cene električne energije za velike industrijske odjemalce so se v tem obdobju za nekaj časa potrojile, pri čemer so bile v letu 2024 še vedno za 150 % višje od ravni leta 2021. Kljub temu, da so bile cene EE v Sloveniji pred krizo nižje od povprečja EU, so se med krizo dvignile nad evropsko povprečje. V segmentu največjih odjemalcev (70–150 GWh) so bile cene v letu 2024 za približno 30 EUR/MWh višje od povprečja EU. Še bolj zaskrbljujoča je primerjava s tretjimi državami, kot so Bosna in Hercegovina, Srbija in Turčija, kjer so bile cene električne energije v letu 2024 približno polovične glede na slovenske. Te države tudi niso vključene v trgovalno evropsko shemo z emisijskimi kuponi, z EU pa imajo podpisane ugodne trgovinske sporazume z nizkimi trgovinskimi ovirami. To je povzročilo znatno poslabšanje stroškovne konkurenčnosti slovenskih izvozno usmerjenih podjetij.

Posledično je prišlo do znatnega upada industrijske proizvodnje v sedmih ključnih energetska intenzivnih industrijah materialov. V skupini industrij materialov posluje skupaj okrog 4.700 podjetij (22 % vseh podjetij v predelovalni dejavnosti). Vrednost proizvodnje v teh dejavnostih je v letu 2024 znašala 12,2 milijardi evrov, dodana vrednost pa 3,2 milijardi evrov. Število zaposlenih je leta 2024 znašalo 56.300 in je bilo za 3 % nižje kot leta 2021. V industrijah materialov so se med letoma 2021 in 2024 realni prihodki zmanjšali za eno osmino glede na leto 2021 (-12,5%), dodana vrednost pa za dobro četrtino (-25,4 %). Posledično so trendno izgubljale svoj relativni pomen v slovenski predelovalni dejavnosti.

Ukrep začasne cenovne olajšave za električno energijo za energetska intenzivna porabnika iz CISAFA je skladen z evropskimi cilji glede zelene preobrazbe. Stabilna cena električne energije omogoča finančno uspešnost izvedbe projektov elektrifikacije in prehoda na obnovljive vire energije (v nadaljnjem besedilu: OVE) ter pospešuje širjenje uporabe čistih tehnologij; krepi strateško avtonomijo z ohranjanjem domačih materialnih kapacitet in zmanjševanjem ogljičnega uhanja v panogah z visoko trgovinsko in elektro-intenzivnostjo; varuje sidrna delovna mesta v industrijskih regijah; ter je fiskalno razumen, ker se lahko opre na namensko vire in povračila v letih nizkih cen električne energije. Glavni argumenti za uporabo mehanizma CISAFA so naslednji:

1. Pospešitev zelenega prehoda: energetska intenzivnim podjetjem omogoča predvidljivost stroškov, ki so ključni za financiranje obsežnih naložb v elektrifikacijo, energetska učinkovitost in prehod na obnovljive vire, s čimer dejansko pospešuje njihovo razogljičenje.
2. Krepitev strateške avtonomije: s preprečevanjem selitve kritičnih proizvodnih panog (kovine, minerali, kemikalije, gradbeni materiali, steklo, stroji) v tretje države mehanizem ščiti strateške dobavne verige EU in preprečuje trajno izgubo industrijskega znanja ter kapacitet.
3. Preprečevanje ogljičnega uhanja: ciljana podpora podjetjem v panogah z visoko trgovinsko in elektro-intenzivnostjo, ki so zaradi visokih energetskih stroškov izpostavljena globalni konkurenci, preprečuje selitev proizvodnje, emisij in delovnih mest iz EU v države z nižjimi okoljskimi standardi, kar ohranja globalni okoljski učinek.
4. Varuje regionalno zaposlenost in dobavne verige: s podpiranjem strateških delodajalcev v regijah mehanizem preprečuje domino učinke izgube delovnih mest, zmanjšanja davčnih prihodkov in depopulacije, s čimer varuje socialno in ekonomsko stabilnost. Ciljana, pogojena in časovno omejena pomoč je cenejša od kasnejših socialnih in fiskalnih stroškov zapiranja obratov in stroškov spodbujanja reindustrializacije.
5. Krepi konkurenčnost in naložbe: stabilna cena energije omogoča “finančno zapiranje” projektov elektrifikacije in razogljičenja. Z zagotavljanjem konkurenčnih energetskih pogojev, ki so primerljivi s tistimi pri konkurentih v drugih državah, mehanizem spodbuja podjetja, da svoje naložbe v zelene tehnologije izvedejo doma in ne v tujini.

6. Vzpostavitev jasnih pogojev in nadzora: mehanizem je zasnovan kot ciljan, pogojen in časovno omejen, kar pomeni, da je pomoč vezana na merljive (kvantificirane) obveznosti podjetij za izvajanje ukrepov učinkovitosti in razogljičenja, ter zagotavlja transparentno poročanje.

7. Krepitev družbenega dogovora: mehanizem temelji na načelu "pomoč v zameno za preobrazbo", kjer javna podpora ne predstavlja subvencije, temveč pogodbeno pospešuje prehod podjetij v trajnostno in nizkoogljično poslovanje.

Ukrep za zniževanje stroška za določeno količino električne energije (največ do polovice letne porabe), izveden v okviru mehanizma CISA in kombiniran z jasnimi pogoji razogljičenja, je racionalen, skladen in ciljan odgovor države na potrebe elektro intenzivne industrije, ki je izpostavljena mednarodni trgovini ter globalni industrijski tekmi. Sloveniji omogoča ohranitev strateških proizvodnih kapacitet, dobro plačanih delovnih mest in izvozne konkurenčnosti, hkrati pa pospešuje naložbe v učinkovitost, OVE in fleksibilnost. To ni odmik od evropskih ciljev, temveč orodje za njihovo doseg – na način, ki zmanjšuje tveganje selitve proizvodnje, krepi strateško avtonomijo in varuje socialno kohezijo.

Na podlagi podatkov Statističnega urada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: SURS) in Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (v nadaljnjem besedilu: AJPE) je bilo ugotovljeno, da večina sektorjev, ki jih CISA opredeljuje kot upravičene, izpolnjuje tudi slovenske kriterije elektro intenzivnosti ($EI \geq 5\%$) in trgovinske intenzivnosti ($TI \geq 5\%$). Poleg tega je bil identificiran dodaten sektor – proizvodnja motornih vozil in prikolic – ki kljub temu, da ga CISA ne navaja, na podlagi slovenskih podatkov za segment največjih odjemalcev električne energije izpolnjuje pogoj glede elektro intenzivnosti.

Analiza naročena s strani Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport (v nadaljnjem besedilu: MGTŠ) je pokazala, da če se poleg kriterijev elektro in trgovinske intenzivnosti upošteva še dodatni kriterij z vidika vpliva dviga cen električne energije na poslovanje posameznega odjemalca elektrike, ki se razbere skozi primerjavo izbranih indikatorjev poslovanja, ki kažejo na negativen vpliv na poslovanje v letu 2024 glede na 2021, potem spadajo med upravičene sektorje rudarstvo, proizvodnja tekstilij, lesnih izdelkov, papirja in kemikalij ter proizvodnja nekovinskih in kovinskih materialov, kovinskih izdelkov, električnih strojev in naprav in proizvodnja vozil. Med upravičene sektorje pa ne bi spadala podjetja v živilski industriji in farmaciji in v proizvodnji gumarskih in plastičnih izdelkov, saj so v teh dejavnostih (v povprečju) uspeli kljub energetske krizi ta stroškovni šok uspešno nadomestiti in izboljšati svoje poslovanje glede na leto 2021. Po podatkih za leto 2024 skupno število upravičenih podjetij do pomoči po kombinaciji teh kriterijev in ob upoštevanju 5% elektro intenzivnosti znaša 38.

Kumulativna neposredna ekonomska škoda zaradi neukrepanja v obdobju 2022–2024 (na vzorcu upravičenih podjetij) je ocenjena na 2,2 milijarde EUR izgubljenih prihodkov od prodaje, 1,8 milijarde EUR izgubljenega izvoza, 1,2 milijarde EUR izgubljene dodane vrednosti in 2.000 izgubljenih delovnih mest.

Ocena učinkov v primeru nadaljevanja trenutnih trendov brez ukrepa v obdobju 2025–2027 (na vzorcu upravičenih podjetij) kaže na dodatno potencialno kumulativno izgubo do 1,3 milijarde EUR pri prodaji, 1 milijarde EUR pri izvozu, 0,5 milijarde EUR pri dodani vrednosti in 2.800 delovnih mest.

Simulacija obsega državne pomoči ob različnih višinah praga odjema električne energije (>15 GWh ali >20 GWh) in ob različnih višinah praga elektro intenzivnosti posameznih podjetij (v razponu med $>3\%$ in $>8\%$) je pokazala, da bi uvedba sheme državne pomoči ob upoštevanju praga odjema električne energije >15 GWh in $>5\%$ elektro intenzivnosti zajemala 38 upravičenih podjetij. Skupen obseg subvencionirane porabe električne energije po zamejeni ceni (70 EUR/MWh) bi znašal 1,081 TWh električne energije letno in bi za državni proračun pomenila obveznost v višini 30 milijonov EUR letno.

Modelske ocene kažejo, da bi kumulativni učinek od vladnega ukrepa v naslednjih treh letih na ravni celotnega gospodarstva lahko vplival na povečanje skupnih prihodkov in prihodkov od izvoza za 0.7% , dodane vrednosti za 0.4% in zaposlenosti za 0.4% . Vrednostno (v cenah iz leta 2024) to pomeni, da bi zaradi vladnega ukrepa zamejitve cen električne energije za upravičene sektorje lahko prišlo do kumulativnega povečanja prihodkov od prodaje v višini za 840 mio EUR, prihodkov od izvoza za 410

mio EUR, dodane vrednosti za do 285 mio EUR in za okrog 110 novih delovnih mest v panogah, ki bodo deležne državne pomoči.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Glavni cilji predloga zakona so:

1. ohranitev mednarodne konkurenčnosti elektointenzivnih podjetij v upravičenih sektorjih v Republiki Sloveniji v razmerah visokih in volatilnih cen električne energije,
2. preprečevanje selitve proizvodnje in izgube delovnih mest v energetske intenzivni industriji,
3. pospeševanje razogljičenja industrije z zavezo upravičencev, da vsaj polovico prejetih sredstev investirajo v naložbe v razogljičenje,
4. učinkovita in ciljna uporaba omejenih sredstev, pri kateri se preprečuje prekomerno nadomestilo in dvojno financiranje,
5. zagotavljanje skladnosti z okvirom EU za državne pomoči, zlasti s CISAF in Smernicami o državni pomoči za podnebje, varstvo okolja in energijo (v nadaljnjem besedilu: CEEAG).

2.2 Načela

Predlog zakona temelji na naslednjih načelih:

- načelo ciljne usmerjenosti – pomoč je omejena na elektointenzivna podjetja v upravičenih sektorjih, za katera je dokazano, da stroški električne energije pomembno vplivajo na njihovo konkurenčnost;
- načelo časovne omejenosti – ukrep je omejen na obdobje porabe električne energije v letih 2026–2028, zakon pa se uporablja do zaključka poračunov in poročanja;
- načelo pogojenosti – dodelitev spodbud je pogojena z izpolnjevanjem meril elektointenzivnosti, ustreznim energetske upravljanjem in izvedbo naložb v razogljičenje;
- načelo razogljičenja – najmanj 50 % prejetih sredstev morajo upravičenci investirati v naložbe z neposrednim učinkom na zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in porabe fosilnih goriv;
- načelo preprečevanja prekomernega nadomestila – z zakonskimi omejitvami višine spodbude, minimalno ceno električne energije in upoštevanjem drugih oblik pomoči se preprečuje prekomerno nadomestilo;
- načelo preglednosti in odgovornosti – določa se obveznost poročanja, objave podatkov o prejemnikih in zneskih pomoči ter nadzora nad namensko porabo sredstev.

2.3 Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev:

Poglavitne rešitve zakona so:

- opredelitev elektointenzivnih podjetij in upravičenih sektorjev na podlagi razmerja med stroški električne energije in dodano vrednostjo ter s sklicevanjem na priložo smernic CEEAG oziroma dodatne odločitve Evropske komisije v okviru CISAF,
- določitev upravičencev z minimalno letno porabo električne energije 15 GWh, najmanj 5 % deležem stroškov električne energije v dodani vrednosti in uvedenim sistemom upravljanja z energijo (npr. ISO 50001),
- določitev referenčne tržne cene električne energije na podlagi povprečja zadnjih dvanajstih mesečnih cen produkta »EEX-PXE Slovenian Power Base Year Future« za posamezno leto,
- omejitev intenzivnosti spodbude na največ 50 % stroškov napovedane porabe električne energije, z dodatnimi varovalkami:

- da stroški električne energije po prejemu spodbude ne smejo pasti pod 50 % stroškov, ki bi nastali pri referenčni tržni ceni,
- da povprečni strošek električne energije ne sme biti nižji od 50 EUR/MWh,
- da se upošteva vpliv vseh drugih oblik pomoči za blaženje visokih stroškov električne energije,
- povezava pomoči z naložbami v razogljičenje, pri čemer morajo upravičenci najmanj 50 % prejetih sredstev uporabiti za naložbe v:
 - proizvodnjo energije iz obnovljivih virov,
 - shranjevanje energije,
 - prožnost na strani odjema,
 - energetska učinkovitost,
 - proizvodnjo obnovljivega ali nizkoogljivega vodika,
 - elektrifikacijo procesov z nadomeščanjem fosilnih goriv,
- jasno urejen postopek javnega poziva, vloge in odločanja:
 - letni javni poziv do 31. januarja,
 - natančno opredeljena vsebina vloge in dokazil,
 - odločanje operaterja trga z odločbo z določeno najvišjo letno spodbudo,
 - izplačevanje v obliki akontacij in poračun na podlagi dejanske porabe in poročanja,
- zagotavljanje virov sredstev s posebno obveznostjo družb v 100 % lasti države, ki imajo v lasti elektrarne s skupno močjo nad 400 MW, da v skladu s sklepom vlade zagotavljajo finančna sredstva za spodbude in stroške operaterja trga,
- obveznosti poročanja in nadzora, vključno z:
 - letnim poročanjem upravičencev operaterju trga o porabi električne energije in o izvedbi naložb v razogljičenje,
 - vodenjem evidenc in objavo podatkov o prejemnikih ter zneskih spodbud,
 - nadzorom s strani pristojne inšpekcije,
- sankcije in vračila v primeru neresničnih podatkov, neizpolnjevanja pogojev ali neizvedbe naložb v razogljičenje, vključno z obveznostjo vračila neupravičeno prejetih sredstev z zamudnimi obrestmi in predpisom prekrškov.

b) Način reševanja:

Poglavitna vprašanja, ki se bodo urejala s predlaganim zakonom, so navedena v predhodni točki. Predlog zakona ne predvideva izdajo podzakonskih predpisov, tako ne s strani vlade kot tudi ne s strani ministra, pristojnega za energijo. Mora pa operater trga objaviti navodila vezana na poročanje upravičencev, da bo lahko zagotovil ustrezne podatke za odločanje, spremljanje izvajanja ukrepa in poročanje.

c) Normativna usklajenost predloga zakona:

Predlog zakona je usklajen z veljavnim pravnim redom in s pravnim redom EU.

č) Usklajenost predloga zakona:

Gradivo je bilo v javni obravnavi objavljeno na e-demokraciji od 7. 11. 2025 do 22. 11. 2025. Objavljeno je bilo tudi na Portalu energetika.

V razpravo so bili vključeni:

- predstavniki zainteresirane javnosti,
- predstavniki strokovne javnosti.

V okviru javne obravnave smo prejeli pripombe različnih deležnikov. To so: SIST, Calcit, Valji, Hidria, SIJ Acroni, Resalta, Gospodarska zbornica Slovenije, Papirnica Vevče, Borzen, AquafilSLO, HSE, GEN-energija, Talum.

Ministrstvo, pristojno za energijo, je pregledalo in obravnavalo vse prejete pripombe in jih v največji možni meri upoštevalo, v kolikor so bile strokovno utemeljene ter niso bile v nasprotju s pravnim redom Republike Slovenije in EU ter sistemskimi rešitvami predloga zakona. Pripombe, ki so bile neskladne z veljavnimi pravili državnih pomoči, niso upoštevane.

Pripombe se nanašajo predvsem na:

- višine praga letne porabe električne energije za upravičenost do pomoči,
- višino podpore oziroma pomoči,
- načina kumulacije pomoči tega ukrepa z drugimi spodbudami za iste naložbe,
- sistem upravljanja z energijo in
- načina izvajanja naložb preko pogodbenih modelov energetske storitve (ESCO).

Več pripomb in predlogov se nanaša na definicije oziroma izraze uporabljene v osnutku zakona. Te pripombe so smiselno upoštevane.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona predvideva, da se sredstva za izvajanje ukrepa zagotavljajo izven državnega proračuna, in sicer iz sredstev družb proizvajalcev električne energije v 100 % lasti Republike Slovenije, ki imajo v neposredni ali posredni lasti elektrarne s skupno močjo nad 400 MW, razen če proizvajalci izvajajo pretežno gospodarsko javno službo.

Vlada bo z vsakoletnim sklepom določila:

- skupni razpoložljivi letni znesek sredstev za dodelitev spodbud in
- najvišjo spodbudo v EUR/MWh.

Pri odločanju bo upoštevala stanje na energetskih trgih, finančne zmožnosti zavezancev ter ocenjeno porabo električne energije upravičencev. Sklep se bo vsako leto objavilo v Uradnem listu Republike Slovenije, kar bo prispevalo k preglednosti in predvidljivosti.

Posledice za javna sredstva se tako kažejo:

- neposredno v obremenitvi zavezancev (energetskih družb v državni lasti), ki sredstva zagotavljajo operaterju trga, in
- posredno v morebitnem zmanjšanju prihodkov iz dividend ali drugih prihodkov države iz naslova poslovanja teh družb, odvisno od višine letnih sredstev za spodbude.

Za državni proračun se predvideva zlasti:

- obremenitev z upravnimi in nadzornimi stroški pristojnih organov (ministrstva, inšpekcije),
- morebitne posledice vračil neupravičeno prejetih spodbud, ki se vplačujejo v proračun.

Natančna kvantitativna ocena finančnih učinkov bo odvisna od:

- števila in strukture upravičencev,
- njihove dejanske porabe električne energije v letih 2026–2028,
- gibanja tržnih cen električne energije in
- višine najvišje spodbude, ki jo za posamezno leto določi vlada.

Zaradi navedenega predlog zakona določa mehanizem letnega prilagajanja preko sklepa vlade in sorazmernega znižanja najvišje spodbude v primeru preseganja razpoložljivih sredstev, kar omogoča natančnejše obvladovanje finančnih posledic.

Predlog zakona ne bo imel posledic za druga javnofinančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Za izvajanje predloga zakona dodatnih finančnih sredstev v že sprejetem proračunu ni treba zagotoviti. Sredstva za izvajanje ukrepa bodo Borzen zagotovljena iz sredstev ukrepa, ki ga za vsako leto določi vlada.

Sredstva za obremenitev z upravnimi in nadzornimi stroški pristojnih organov se bodo zagotovila v že sprejetih proračunih s prerezporeditvami znotraj proračunskih postavk posameznih proračunskih uporabnikov.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

V nadaljevanju se predstavlja aktualna ureditev v treh državah članicah Evropske Unije¹.

Evropske države so se na energetske krize odzvale z različnimi ukrepi, prilagojenimi svojim fiskalnim zmožnostim, strukturi dodane vrednosti gospodarstva in političnim prioritetam. Med najbolj sistematične in celovite pristope sodi ukrepanje Francije, ki že od leta 2022 ohranja kombinacijo reguliranih cen, davčnih olajšav in ciljnih subvencij, pri čemer nadaljuje z usmeritvijo v zeleni prehod.

FRANCIJA

Francija je med letoma 2022 in 2024 uvedla obsežen nabor ukrepov za zamejitev rasti cen energije in zaščito podjetij, zlasti malih in srednje velikih (MSP) podjetij ter energetske intenzivnih sektorjev. Leta 2025 je večina ključnih ukrepov ostala v veljavi, nekateri so bili prenovljeni ali ciljno omejeni, hkrati pa se nadaljujejo strateške investicije v razogljičenje industrije v okviru nacionalnega načrta France 2030 (Ministère de la Transition Énergétique, 2025; ADEME, 2025).

Mehanizem ARENH

Francija je v zadnjih petnajstih letih razvila specifičen sistem za zniževanje stroškov električne energije za industrijske odjemalce, ki temelji na posebnem položaju države kot največje evropske jedrske velesile (proizvajalke jedrske energije). Približno 70 % francoske električne energije nastane iz jedrskih elektrarn, kar pomeni, da so proizvodni stroški razmeroma nizki in stabilni. Kljub temu so morali francoski industrijski odjemalci pogosto kupovati električno energijo po cenah, ki so bile vezane na evropske veleprodajne trge, kjer so cene močno nihale zaradi nihanja cen zemeljskega plina in drugih dejavnikov (nizki vodostaji rek ob sušnih mesecih ipd.). Da bi zaščitila gospodarstvo in omogočila, da se prednosti nizke proizvodne cene jedrske energije na domačem trgu prenesejo na podjetja, je francoska vlada uvedla več posebnih mehanizmov. Najpomembnejši med njimi je bil sistem ARENH, ki je bil v veljavi od leta 2011 do konca leta 2025.

¹ Vir: Študija upravičenosti državne pomoči energetske intenzivnim sektorjem po CISAF direktivi; izvajalec: L.I.F.E. Institut d.o.o., 2025

Mehanizem **ARENH** (Accès Régulé à l'Électricité Nucléaire Historique) je industrijskim odjemalcem omogočil posreden dostop do »jedrske dividende«. Deloval je tako, da so vsi alternativni ponudniki električne energije v Franciji lahko od državnega energetskega podjetja EDF odkupili del njegove jedrske proizvodnje po vnaprej določeni fiksni ceni, ki jo je določil regulator CRE. Ta cena je znašala 42 evrov/MWh in se od leta 2012 do ukinitve ni spreminjala. Skupna količina elektrike, ki je bila na voljo prek sistema ARENH, je bila omejena na 100 TWh na leto. Če je skupno povpraševanje preseglo ta prag, se je razpoložljiva količina razdelila sorazmerno med ponudnike. Sistem se je tako uporabljal kot kanal, prek katerega so končni industrijski odjemalci lahko kupovali električno energijo po bistveno nižji ceni od tiste na prostem trgu. V praksi so tržne cene v kriznih letih nihale med 80 in celo 500 evri/MWh, zato je bila razlika za podjetja zelo občutna. ARENH je sicer omogočal pomembne prihranke, a je hkrati finančno obremenjeval EDF, saj je moral del svoje proizvodnje v jedrskih kapacitetah prodajati pod tržno vrednostjo. To je bil tudi eden ključnih razlogov, da se je Francija odločila za ukinitve mehanizma s 1. januarjem 2026.

Namesto ARENH-a bo od leta 2026 dalje uveden nov sistem, ki temelji na načelu »delitve vrednosti« oziroma na pogodbah o razliki v ceni (**Contracts for Difference – CfD**). V tem modelu se je vlada z EDF dogovorila za referenčno ceno celotne jedrske proizvodnje, ki bo okvirno v razponu med 60 in 70 evrov/MWh.² Ko bo tržna cena električne energije presegla referenčno ceno, bo razlika vračunana v korist odjemalcev – država bo poskrbela, da bodo industrijski in gospodinjiski uporabniki dobili nadomestilo, ki bo znižalo njihove račune. Če pa bo tržna cena padla pod referenčno, bodo odjemalci razliko vračali državi. Novi mehanizem naj bi bil tržno bolj usklajen, hkrati pa bo industriji še vedno zagotavljal cenovno stabilnost, EDF pa zaščitil pred sistematičnimi izgubami, ki jih je povzročal ARENH.

Skupaj gledano francoski model pomeni, da so industrijski odjemalci v zadnjem desetletju uživali neposredne koristi nizkocenovne jedrske proizvodnje. V obdobju 2011–2025 je to omogočal sistem ARENH s fiksno zajamčeno ceno 42 evrov/MWh, od leta 2026 naprej pa bo ta vloga prenesena na nov CfD-model z referenčno ceno v območju 60–70 evrov/MWh. Tako se bo ohranil cilj – cenovna stabilnost za gospodarstvo – vendar v bolj trajnostni obliki, ki obenem zmanjšuje finančno breme za EDF. Začasni ukrepi v letih energetske krize pa so dodatno zagotovili, da podjetja niso izgubila konkurenčnosti in da ni prišlo do obsežnih zaprtij proizvodnje.

Drugi mehanizmi cenovne regulacije

Poleg teh sistemskih rešitev je francoska vlada v času energetske krize v letih 2022 in 2023 sprejela tudi vrsto začasnih ukrepov za podjetja. Med najpomembnejšimi je bil tako imenovani »amortisseur électricité« oziroma blažilnik cene električne energije, ki je bil namenjen predvsem malim in srednje velikim podjetjem. Omogočal je, da je država pokrivala del stroškov nad določeno mejo in tako omejila letno povprečno ceno za ta podjetja

Med letoma 2022 in 2024 je Francija izvajala tudi ukrep t.i. »tarifnega ščita« (*bouclier tarifaire*), ki je omejeval letno rast cen električne energije za gospodinjstva in mala ter srednja podjetja (MSP), in sicer na največ 15 %. Ukrep, financiran s strani države in operativno izvajan prek državnega podjetja EDF, je predstavljal enega izmed ključnih mehanizmov za zamejevanje cenovnih pritiskov v času energetske krize (Reuters, 2024). V letu 2025 je bil ukrep prenovljen in podaljšan, vendar v ožjem obsegu - nanaša se le še na posebej izpostavljena MSP.

² Le Monde, https://www.lemonde.fr/economie/article/2024/04/16/electricite-inquietude-des-industriels-sur-la-tarification-a-long-terme_6228097_3234.html

Vzporedno s tem je Francija v letu 2025 uvedla tudi znižano regulirano prodajno tarifo električne energije (TRVE) za MSP in gospodinjstva, ki predstavlja osrednji mehanizem za nadzor stroškov električne energije po umiku tarifnega ščita. Na podlagi odločitve Komisije za regulacijo energije (CRE) je bila ta tarifa od 1. februarja 2025 znižana za 15 %, s ciljem omiliti učinke prehoda na tržno oblikovane cene (CRE, 2025; Service-public.fr, 2025). Gre za prilagojeno obliko cenovne regulacije, ki ohranja zaščitni učinek za ranljive odjemalce brez neposrednega posega v cene za celoten trg.

Dodatno olajšavo za industrijske odjemalce predstavlja prilagojena trošarina na električno energijo (TICFE), ki se v letu 2025 še naprej uporablja kot oblika davčne razbremenitve. Za MSP s priključno močjo pod 250 kW znaša TICFE 26,23 €/MWh, kar presega začasno znižano raven iz preteklih let (20,50 €/MWh), vendar ostaja pod predkriznimi vrednostmi (CRE, 2025). Ohranitev znižane obremenitve celotne cene električne energije (z omrežnino in dajatvami) je ključen element francoske politike za zaščito industrijske konkurenčnosti.

Pomemben del ukrepov vključuje tudi začasno ustavitev rasti tarif za uporabo električnega omrežja (TURPE), ki jih določa CRE. Ta odločitev, veljavna do februarja 2025, je bila usklajena z načrtovano reformo mehanizma reguliranega dostopa do zgodovinske jedrske energije (ARENH) (EnergyNews.pro, 2024). Novi model, predstavljen v okviru državnega proračuna za leto 2025, predvideva prerazporeditev prihodkov iz jedrske proizvodnje z namenom, da bi se del koristi neposredno prenesel na končne industrijske odjemalce (Enerdata.net, 2024).

Poleg tega za energetske intenzivne panoge, kot so jeklarska in kemična industrija, obstajajo še posebne sheme, ki vključujejo znižane dajatve in trošarine (npr. TICFE/CSPE) ter možnost dolgoročnih pogodb z EDF po ugodnejših cenah.

Kumulativni učinek navedenih ukrepov potrjuje, da Francija tudi v letu 2025 nadaljuje s strateškim povezovanjem cenovne zaščite industrije z dolgoročnim reformnim okvirjem energetskega trga. S tem pristopom vlada ohranja konkurenčnost energetske intenzivnih sektorjev in MSP ob hkratni fiskalni vzdržnosti in tržni usmerjenosti.

Davčne olajšave na porabljeno količino električne energije

Pomemben ukrep na področju razbremenitve cen električne energije je bilo znižanje TICFE prispevka (Contribution tarifaire d'électricité), kar je bistveno zmanjšalo obremenitev končnih porabnikov elektrike. Prispevek je bil med letoma 2022 in 2024 skoraj v celoti odpravljen, kar velja tudi v letu 2025. Gre za nadaljevanje brez sprememb, ki ima pomembne učinke na konkurenčnost podjetij (Tax Foundation, 2024).

Neposredna finančna pomoč

V odziv na visoke cene energije je Francija od leta 2022 dalje uvedla sistem energetskih bonov in subvencij, ki so bili namenjeni podjetjem, ki izkazujejo visoko energetsko intenzivnost ali tveganje za likvidnostno krizo. Do leta 2024 so bila sredstva dodeljevana na podlagi kriterijev porabe električne energije v razmerju do prihodkov in kazalnikov EBITDA.

V letu 2025 se ti programi nadaljujejo z določenimi prilagoditvami, pri čemer so pogoji za upravičenost nekoliko zaostreni in bolj ciljno usmerjeni k podjetjem v težki industriji. Gre za prenovljen ukrep, ki ostaja skladen s smernicami EU o začasni pomoči (Evropska komisija, 2023).

Investicije v industrijsko razogljičenje (France 2030)

Ključni strateški ukrep, ki presega kratkoročne sheme pomoči, je vključen v program France 2030, ki se je začel izvajati leta 2023 in se nadaljuje z dodatnimi razpisi tudi v letu 2025 (ADEME, 2025). Gre za nacionalni investicijski okvir, namenjen prehodu industrije na nizkoogljične tehnologije.

Program omogoča nepovratna sredstva za elektrifikacijo proizvodnje, zajem odvečne toplote, uvajanje zelenega vodika ter digitalizacijo energetske intenzivnih procesov. Prednost imajo panoge, kot so kovinsko-predelovalna industrija, kemična industrija, steklarstvo in cementna proizvodnja. Ta instrument predstavlja nadaljevanje z novimi razpisi, kar pomeni, da se ukrep nadgrajuje, vendar v okviru že vzpostavljene strateške sheme.

Tabela 1: Ukrepi Francije na področju regulacije cen električne energije, veljavi v letu 2025

Tematsko področje	Naziv ukrepa / mehanizma	Opis ukrepa	Obdobje veljavnosti	Status v letu 2025
Cenovna regulacija	Tarifni ščit (<i>bouclier tarifaire</i>) za MSP	Omejitev rasti cen elektrike na max. 15 % letno; v letu 2025 veljaven le za posebej izpostavljena MSP	2022 - 2025	Prenovljen in omejen
Cenovna regulacija	Znižana regulirana prodajna tarifa (TRVE)	Od 1. 2. 2025 znižanje za 15 % za MSP in gospodinjstva kot nadomestilo za ukinitvev tarifnega ščita (CRE, 2025)	Od 2025 dalje	Nov ukrep
Davčne olajšave	TICFE – znižana trošarina na elektriko	Trošarina 26,23 €/MWh za MSP s priključno močjo <250 kVA, kar ostaja pod predkrizno ravniyo	2022 - 2025	Se nadaljuje
Cenovna regulacija / omrežnine	Odlog zvišanja tarif za uporabo omrežja (TURPE)	CRE je preložila zvišanje tarif za omrežje, da bi omilila pritisk na cene za industrijo (EnergyNews.pro, 2024)	01/2025 - 02/2025	Nov ukrep (izveden, trenutno neaktiven) ³
Cenovna regulacija	Reforma mehanizma ARENH	Novi model zamejitve cen elektrike iz jedrske energije prek modela CfD z namenom znižanja stroškov elektrike za industrijo	Od 2025 dalje	Nov sistemski ukrep
Neposredna pomoč	Subvencije za energetske intenzivne sektorje	Finančna pomoč vezana na stroške in EBITDA; nadgrajena z elementi energetske transformacije (Ministère de la Transition Énergétique, 2025)	2022 - 2025	Prenovljen
Investicije v razogljičenje	<i>France 2030</i> – industrijski razogljičitveni ukrepi	Sredstva za elektrifikacijo, rabo vodika, zajem toplote, zajem CO ₂ (CCUS), in digitalizacijo v industriji (ADEME, 2025)	Od 2023 dalje	Nadaljuje se z razpisi

Tržne cene in referenčne tarife	Stabilizacija industrijskih cen elektrike	Tržne cene stabilizirane med 60–70 €/MWh; povprečna industrijska cena ~50 €/MWh; referenčna cena jedrske energije: 70 €/MWh (Le Monde, 2024; CRE)	2025 (in naprej za referenčno leto 2026)	Indikativni učinek ukrepov / Napoved
---------------------------------	---	---	--	--------------------------------------

ITALIJA

Italija je ob energetske krizi izbrala strategijo podpore industriji prek posrednih ukrepov za stabilizacijo cen električne energije, brez neposredne administrativne regulacije. To pomeni, da za energetske intenzivne dejavnosti (EID) ni določala cenovnih kapic ali reguliranih tarif kot npr. Francija, temveč je uvedla ciljno usmerjene sheme in mehanizme, ki omogočajo dostop do električne energije pod ugodnejšimi in bolj predvidljivimi pogoji.

Energy Release 2.0

V letu 2024 je Italija uvedla nadgradnjo obstoječega mehanizma z imenom **Energy Release 2.0**.⁴ Gre za model, po katerem državni ali para-javni proizvajalci električne energije (zlasti GSE – Gestore dei Servizi Energetici) prodajajo električno energijo določenim industrijskim odjemalcem po vnaprej določenih cenah, ki so praviloma nižje od tržnih in dolgoročno stabilnejše, hkrati pa se kupci zavežejo vrniti dobavljeno energijo po enakih cenah na podlagi naložb v lastne energetske vire.

Energy Release 2.0 je v veljavi od julija 2024, z objavo na institucionalni spletni strani Ministrstva za okolje in energetske varnost (MASE). Ta dekret ureja mehanizem odkupa električne energije iz razpoložljivih virov družbe GSE in njenega kasnejšega vračila družbi GSE, skupaj z ustreznimi jamstvi o izvoru energije. Cilj tega podpornega ukrepa je spodbuditi namestitev novih proizvodnih enot za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov in energetske intenzivnim podjetjem ponuditi možnost nakupa električne energije po znižanih cenah.

Opis mehanizma

Program Energy Release 2.0 je namenjen izključno določenim upravičencem – predvsem energetske intenzivnim industrijam, ki izpolnjujejo kriterije glede porabe električne energije, udeležbe v sistemu EU ETS in izkazanih težav pri stroških elektrike. Podjetja se morajo prijaviti in skleniti pogodbo z GSE ali drugim zavezanim dobaviteljem, cene pa so določene z uredbo vlade.

Energetsko intenzivna podjetja – torej podjetja, registrirana pri *Cassa per i servizi energetici e ambientali* (CSEA, Sklad za energetske in okoljske storitve) – imajo možnost, da najprej prejmejo električno energijo in pripadajoča jamstva o izvoru energije od GSE, bodisi posamično bodisi v združeni obliki, po zamejeni ceni 65 €/MWh (za obdobje 36 mesecev). Nato v obdobju 20 let družbi GSE povrnejo enako količino električne energije in vrednost pripadajočih jamstev o izvoru, prav tako po ceni 65 €/MWh, tako da se sami ali prek tretjih oseb zavežejo k gradnji novih elektrarn za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov (fotovoltaika, vetrna ali hidro energija).

⁴ Roedl (2025). Energy Release 2.0 potential for producers. <https://www.roedl.com/insights/renewable-energy/2025/april/italy-energy-release-two-zero-potential-for-producers>

Energetsko intenzivna podjetja so imela možnost izraziti interes za sodelovanje v razpisu, neposredno ali preko agregatorja, prek portala GSE do 3. marca 2025, pri čemer so morala vnaprej navesti želeno količino električne energije (ne več kot trenutno letno porabo). Po podatkih GSE je bilo oddanih 559 izjav o interesu, večinoma neposredno s strani energetsko intenzivnih podjetij in ne – kot je bilo pričakovano – preko agregatorjev. Skupna zahtevana količina električne energije naj bi presegala 70 TWh (kar je skoraj trikrat več od količine energije, ki jo ima GSE na voljo, to je 24 TWh/leto). Objava rezultatov razpisa, ki je bila predvidena za začetek aprila 2025, ob zaključku te analize še ni bila na voljo. Vpletene strani zato čakajo na rezultate, da bodo lahko izvedle naslednje korake in podpisale pogodbe z GSE (pogodbe o predplačilu in povračilu energije za dodeljene količine).

Prednosti tega modela so, da država:

- **uporablja prihodke iz preteklih izrednih davkov** (npr. davek na presežne dobičke) in presežkov iz proizvodnje OVE za podporo izbranim podjetjem,
- **zmanjšuje spremenljivost oz. nihanja tržnih cen** za EID podjetja, ki so sicer zaradi svoje energetske intenzivnosti posebej ranljiva,
- hkrati **ne moti delovanja energetskih trgov** v klasičnem smislu, saj so pogodbe sklenjene prostovoljno in so določene količine električne energije posebej namenjene temu programu
- **spodbuja naložbe** podjetij v EID v obnovljive vire energije.

Ta mehanizem je v določenem delu primerljiv z dolgoročnimi PPA pogodbami (Power Purchase Agreements), a zlasti zato, ker v njem nastopa država kot posrednik in subjekt, ki omogoča prodajo. Italija s tem ubira **posebno pot med popolno tržno liberalizacijo in neposredno regulacijo** ter s tem preprečuje izpad proizvodnje v ključnih industrijah (npr. aluminij, cement, papir, jeklo).

Italijanski pristop je zanimiv primer, kako lahko država s ciljanimi in strukturiranimi ukrepi zaščiti strateške industrije pred negativnimi posledicami energetske krize, brez posredovanja na celoten trg električne energije, hkrati pa spodbuja podjetja v naložbe v energetske obrate za proizvodnjo električne energije. Model Energy Release 2.0 je v svojem vsebinskem smislu podoben novim evropskim smernicam **CISAF (Clean Industrial Deal State Aid Framework)** iz junija 2025 glede poenostavljenih postopkov za dodelitev državne pomoči. V skladu s CISAF lahko državna pomoč krije do 50 % povprečne veleprodajne cene električne energije, vendar največ za polovico letne porabe podjetja, pri čemer mora znižana cena znašati najmanj 50 EUR/MWh. Upravičenci morajo najmanj polovico prejete pomoči obvezno investirati v nove ali posodobljene energetske zmogljivosti, kot so obnovljivi viri, ukrepi energetske učinkovitosti, fleksibilnost ali proizvodnja zelenega vodika. Pomoč je omejena na največ tri leta in je namenjena podjetjem iz sektorjev navedenih v Prilogi 1 k Smernicam o državni pomoči za podnebje, varstvo okolja in energijo ter drugim sektorjem, ki izpolnjujejo pogoje v skladu s CISAF (več o CISAF v naslednjem poglavju).

Model Energy Release 2.0 in smernice CISAF sta zelo relevantna mehanizma, saj omogočata **stabilizacijo cen in ohranitev konkurenčnosti industrije**, ne da bi to pomenilo celovito spremembo regulacije trga, hkrati pa podjetja spodbujata k naložbam v nizkoogljične energetske obrate za proizvodnjo električne energije.

NEMČIJA

Nemčija je že od leta 2022 dalje vzpostavila obsežen okvir za blažitev vpliva visokih cen električne energije na gospodarstvo, znan kot *Abwehrschirm* (gospodarski obrambni ščit), vreden približno 200 milijard evrov. Ukrepi so vključevali cenovne omejitve, davčne razbremenitve, neposredno pomoč energetsko intenzivnim podjetjem in sistemsko podporo za industrijsko razogljičenje. Leta 2025 Nemčija

večino ukrepov nadaljuje, hkrati pa je uvedla nove mehanizme in okrepila že obstoječe programe (Bruegel, 2024; BMWK, 2025; Reuters, 2025).

Cenovne omejitve električne energije za industrijo

V letih 2023–2024 je Nemčija vzpostavila *Strompreisbremse*, mehanizem za omejitev cene električne energije, s katerim je bilo 70 % porabe upravičenih podjetij subvencionirano do 130 evrov/MWh za osnovno oskrbo. Ta ukrep je bil del nemškega energetskega zaščitnega ščita v vrednosti 200 milijard evrov, namenjenega ublažitvi posledic energetske krize. Shema je začela veljati marca 2023.

Za gospodinjstva in mala podjetja (z letno porabo do 30.000 kWh) je bila cena električne energije omejena na 400 evrov/MWh (bruto) za 80 % njihove porabe v preteklem letu. Ta ukrep je bil prav tako del zgoraj omenjenega energetskega zaščitnega ščita.

Poleg teh ukrepov je nemško Ministrstvo za gospodarstvo in podnebne ukrepe (BMWK) maja 2023 predstavilo predlog za uvedbo t.i. "industrijske cene elektrike" (*Industriestrompreis*), ki bi za energetske intenzivne industrije omejila ceno električne energije na 60 evrov /MWh za 80 % porabe do leta 2030. Čeprav je bil predlog deležen podpore industrijskih združenj, ga zvezna vlada in parlament še nista odobrila.

Davčne olajšave: odprava EEG dajatve

Med ključne strukturne razbremenitve spada odprava dajatve za obnovljive vire energije (EEG-Umlage), ki je bila v letu 2022 ukinjena za vse končne uporabnike, vključno z industrijo. Ukrep velja tudi v letu 2025 in predstavlja neprekinjeno veljavno politiko davčne razbremenitve. Stroške OVE prispevka od takrat naprej krije državni proračun, kar prispeva k stabilnosti in konkurenčnosti industrijskih tarif (Bruegel, 2024).

Subvencije in posojila za energetske intenzivne panoge

V obdobju 2022 - 2024 so bila podjetja, katerih stroški energije so predstavljali velik delež dodane vrednosti, upravičena do ciljne krizne pomoči v okviru Temporary Crisis and Transition Framework Evropske komisije. Pomoč je zajemala subvencioniranje dodatnih stroškov, nastalih po letu 2021, ter dostop do kreditnih linij prek razvojne banke KfW (Evropska komisija, 2023).

V letu 2025 se ti instrumenti nadaljujejo, vendar v spremenjeni obliki: nadomestilo je zdaj financirano iz nacionalnih virov in delno iz kohezijskih skladov EU, pogoji za upravičenost pa vključujejo podrobna energetska poročila in načrte razogljičenja. Do 80 % dodatnih stroškov energije je mogoče subvencionirati, če podjetje izkaže pomembno poslabšanje konkurenčnega položaja. Ukrep torej pomeni razširitev prejšnje sheme s poudarkom na transformacijskih načrtih (BMWK, 2025).

Investicije in industrijska transformacija (KTF)

Že leta 2021 ustanovljen Industrijski podnebni in transformacijski sklad (Klima- und Transformationsfonds – KTF) je ključni instrument za prehod energetske intenzivne industrije v podnebno nevtralnost. V letih 2022 - 2024 so bila sofinancirana vlaganja v obnovljive vire, vodikove tehnologije, elektrifikacijo proizvodnje in digitalizacijo energetske rabe.

Leta 2025 Nemčija nadaljuje z izvajanjem KTF, vendar uvaja nove prednostne naloge, vključno s spodbudami za:

- zamenjavo fosilne procesne toplote z električnimi rešitvami (npr. indukcijske ali uporovne peči),
- uvedbo sistemov za digitalno optimizacijo rabe energije v realnem času,
- razvoj infrastrukture za zeleni vodik.

Podpora znaša med 30 % in 60 % upravičenih stroškov, glede na sektor in stopnjo dekarbonizacijskega učinka (BMWK, 2025). Ti ukrepi predstavljajo nadaljevanje že obstoječega sklada s pomembno vsebinsko nadgradnjo.

Tabela 2: Ukrepi Nemčije na področju zamejevanja cen električne energije za leto 2025

Tematsko področje	Naziv ukrepa / mehanizma	Opis ukrepa	Obdobje veljavnosti	Status v letu 2025
Cenovna regulacija	Cenovna kapica za elektriko (0,40 €/kWh za 70 % porabe) za gospodinjstva in MSP	70 % porabe elektrike industrijskih podjetij je omejeno na 0,40 €/kWh; ostalo po tržni ceni.	2023 - 2025	Prenovljen ukrep
Davčne olajšave	Odprava EEG dajatve (EEG-Umlage)	EEG prispevek ukinjen 2022; še vedno v veljavi v 2025.	od 2022 dalje	Nadaljuje se brez sprememb
Subvencije za industrijo	Subvencije in posojila za energetske intenzivne panoge	Subvencioniranje do 80 % dodatnih stroškov energije; sofinanciranje CCS tehnologij (Capex, Opex in pogodbe za razliko).	2022 - 2025	Prenovljen ukrep
Investicije v transformacijo	Industrijski podnebni in transformacijski sklad (KTF)	Sofinanciranje projektov elektrifikacije, vodika, digitalizacije industrije.	od 2021 dalje	Nadaljuje se z novimi razpisi
Investicije v digitalizacijo	Digitalna optimizacija porabe energije v realnem času	Novi razpisi za uvedbo digitalnih sistemov za upravljanje porabe v industriji.	od 2025	Nov ukrep
Uporaba zelenega vodika	Spodbude za razvoj infrastrukture za zeleni vodik	Podpora za vodikovo infrastrukturo in uporabo v energetske intenzivni industriji.	od 2025	Nov ukrep

ČEŠKA

Češka je med letoma 2022 in 2024 sprejela širok nabor ukrepov za ublažitev učinkov energetske krize na češke družbe, pri čemer je v letu 2025 nadaljevala le z izbranimi instrumenti, ki so osredotočeni na podjetja z visoko porabo električne energije. Nacionalni pristop kombinira cenovno regulacijo, davčne olajšave, neposredne subvencije in investicije v povečanje energetske neodvisnosti industrije (Bruegel, 2024; MPO, 2025).

Cenovna regulacija

V obdobju 2022–2024 je bila uvedena cenovna kapica za elektriko (240 evrov/MWh) in plin (120 evrov/MWh) za podjetja in gospodinjstva. Leta 2023 je vlada vzpostavila še cenovni vavčerski sistem, ki je pokrival del stroškov podjetij glede na referenčno porabo (Bruegel, 2024).

V letu 2025 se neposredna regulacija cen nadomešča z bolj ciljno usmerjenim sistemom pomoči, kjer podjetja – predvsem mala in srednje velika (MSP) ter energetske intenzivna – lahko pridobijo vavčer za subvencionirano ceno električne energije ali plina, če njihova letna poraba presega 2 GWh. Gre za prenovljen in ožji model prejšnjih cenovnih kavic, ki je usmerjen v bolj učinkovito alokacijo državne pomoči.

Davčne olajšave in oprostitve

Od leta 2022 dalje Češka uporablja 0-% stopnjo DDV za elektriko in plin za poslovne uporabnike, kar predstavlja davčno olajšavo, ki se uporablja neposredno ob izdaji računa in ne zahteva posebnega postopka. Ukrep ostaja nespremenjen tudi v letu 2025 in velja za vsa podjetja, kar pomeni nadaljevanje brez sprememb (Tax Foundation, 2024).

Dodatno lahko podjetja, ki izkažejo energetske intenzivnosti nad 4 % bruto dodane vrednosti, uveljavljajo oprostitve plačila prispevkov za obnovljive vire energije, skladno z Zakonom št. 165/2012 Sb. (MPO, 2025). Tudi ta ukrep velja neprekinjeno in se v letu 2025 nadaljuje brez bistvenih sprememb.

Neposredne subvencije za energetske intenzivne panoge

Med letoma 2022 in 2024 je Češka izvajala program izplačil za podjetja, ki so se soočila z izrazitim porastom cen energije in katerih stroški energije so presegli 30 % vseh operativnih stroškov. Višina pomoči je bila omejena na 2 milijona EUR, z možnostjo dodatne odobritve prek sheme *Temporary Crisis and Transition Framework* Evropske komisije (Evropska komisija, 2023).

V letu 2025 se ta mehanizem ohranja v podobni obliki - upravičenost temelji na kazalnikih energetske intenzivnosti, padcu EBITDA ter revizorsko potrjenih bilancah. Gre torej za podaljšanje obstoječega programa, vendar z strožjimi pogoji za oceno učinkovitosti.

Investicije v energetske učinkovitost in diverzifikacijo

Program *OP TAK (Operational Programme Technologies and Applications for Competitiveness)*, ki se izvaja v sodelovanju z evropskimi kohezijskimi skladi, v letu 2025 predstavlja enega ključnih novih ukrepov. Namenjen je povečanju energetske učinkovitosti in neodvisnosti industrije, predvsem v sektorjih, kot so steklarstvo, kovinska industrija, papirništvo in prehrabna proizvodnja (MPO, 2025).

Ukrep vključuje nepovratna sredstva za:

- lastno proizvodnjo elektrike iz OVE (npr. fotonapetostne elektrarne, bioplinarne),
- zajem in ponovno uporabo odvečne toplote,
- izboljšanje toplotne izolacije in digitalne sisteme za upravljanje porabe.

Celoten razpis za leto 2025 je vreden približno 16 milijard CZK (cca. 650 milijonov EUR), kar pomeni nov ali okrepljen investicijski program, usmerjen v trajno zmanjšanje energetske odvisnosti industrije.

Tabela 3: Ukrepi Češke na področju zamejitve cen električne energije za leto 2025

Tematsko področje	Naziv ukrepa / mehanizma	Opis ukrepa	Obdobje veljavnosti	Status v letu 2025
Cenovna regulacija	Cenovni vavčerski sistem za MSP in energetska intenzivna podjetja	Ciljno usmerjena podpora za podjetja z >2 GWh letne porabe; nadomestilo za ukinjene cenovne kapice iz 2022–24.	2023 - 2025	Prenovljen ukrep
Davčne olajšave	0 % DDV na elektriko in plin za podjetja	Davčna oprostitvev, ki se samodejno uveljavlja na računu, velja za vse poslovne odjemalce.	2022 - 2025	Nadaljuje se brez sprememb
Davčne oprostitve	Oprostitvev prispevkov za OVE za energetska intenzivna podjetja	Za podjetja z energetskimi stroški >4 % BDP; določa Zakon št. 165/2012 Sb.	2022 - 2025	Nadaljuje se brez sprememb
Neposredna pomoč	Subvencije za izjemno visoke stroške energije (EU TCTF)	Pomoč do 2 mio EUR oz. več z dovoljenjem EK; zahteva padec EBITDA in revizorsko bilanco.	2022 - 2025	Podaljšan program v okviru EU okvirja
Investicije v OVE in učinkovitost	Program OP TAK (Operational Programme for Competitiveness)	Nepovratna sredstva za fotovoltaike, bioplinarne, toplotno optimizacijo in pametne sisteme; poudarek na težki industriji.	2025	Nov oz. razširjen ukrep

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravom EU.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona bo imel določene posledice za:

- operaterja trga, ki bo izvajal javne pozive, obdeloval vloge, izdajal odločbe, izvajal poračune, vodil evidence in pripravljaj poročila,
- ministrstvo, pristojno za energijo, in ministrstvo, pristojno za finance, ki bosta sodelovala pri pripravi sklepov vlade, spremljanju izvajanja ukrepa in poročanju,
- inšpektorat, pristojen za energijo, ki bo izvajal nadzor nad izpolnjevanjem določb zakona.

Za te organe se pričakuje zmerno povečanje obsega dela, ki pa je omejeno v času in št. upravičencev.

Predlog zakona predvideva tudi namensko nadomestilo operaterju trga za stroške izvajanja ukrepa.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona nima administrativnih posledic pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Zaradi obveznosti, da upravičenci najmanj 50 % prejetih spodbud investirajo v naložbe v razogljčenje, se pričakuje pozitiven okoljski učinek, zlasti:

- povečanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov za lastne potrebe upravičencev,
- povečanje energetske učinkovitosti in s tem zmanjšanje porabe električne energije,
- zamenjava fosilnih goriv z elektrifikacijo procesov,
- razvoj in uporaba obnovljivega ali nizkoogljičnega vodika,

- zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in drugih onesnaževal.

Predlog zakona je tako usmerjen ne le v kratkoročno blaženje stroškov, temveč tudi v dolgoročno zmanjševanje odvisnosti od fosilnih goriv in prispevek k ciljem podnebne politike Republike Slovenije in Evropske unije.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

Predlog zakona bo imel pomembne pozitivne gospodarske učinke, zlasti v sektorjih:

- z visoko porabo električne energije,
- z velikim deležem izvoza in
- s pomembno vlogo v dobavnih verigah.

Zagotavljanje delnega blaženja stroškov električne energije bo:

- omogočilo ohranjanje proizvodnje in delovnih mest,
- zmanjšalo tveganje selitve proizvodnje v države z nižjimi stroški energije ali manj strogimi okoljskimi standardi,
- prispevalo k stabilnejšemu investicijskemu okolju za nova vlaganja v proizvodne kapacitete in razogljčenje.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Predlog zakona ne posega neposredno v pravice posameznikov, temveč prek gospodarskih učinkov prispeva k stabilnosti zaposlovanja in socialni varnosti. S spodbujanjem konkurenčnosti elektointenzivnih podjetij se posredno ohranjajo delovna mesta v energetske intenzivni industriji in povezanih dejavnostih, ter zmanjšuje tveganje socialnih in regionalnih negativnih učinkov, povezanih z morebitnim zapiranjem obratov, zlasti v regijah, kjer je industrija ključni del lokalnega gospodarstva.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

Predlog zakona ne bo imel neposrednih posledic na dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog zakona ne bo imel posledic na drugih področjih.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

- a) Predstavitev sprejetega zakona:

Zakon bo objavljen na spletni strani MOPE. Posebni dogodki niso predvideni.

- b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:

Izvajanje zakona bo spremljalo ministrstvo, pristojno za energijo.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

V zvezi z vprašanji, ki jih predlog zakona ureja, ni drugih pomembnih vprašanj.

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:

Gradivo je bilo v javni obravnavi objavljeno na e-demokraciji od 7. 11. 2025 do 22. 11. 2025. Objavljeno je tudi na Portalu energetika.

V razpravo so bili vključeni:

- predstavniki zainteresirane javnosti,
- predstavniki strokovne javnosti.

V okviru javne obravnave smo prejeli pripombe različnih deležnikov. To so: SIST, Calcit, Valji, Hidria, SIJ Acroni, Resalta, Gospodarska zbornica Slovenije, Papirnica Vevče, Borzen, AquafilSLO, HSE, GEN-energija, Talum, SIJ Metal Ravne.

Ministrstvo, pristojno za energijo je pregledalo in obravnavalo vse prejete pripombe in jih v največji možni meri upoštevalo, v kolikor so bile strokovno utemeljene ter niso bile v nasprotju s pravnim redom

Republike Slovenije in EU ter sistemskimi rešitvami predloga zakona. Pripombe, ki so bile neskladne z veljavnimi pravili državnih pomoči, niso upoštevane.

Pripombe se nanašajo predvsem na:

- višine praga letne porabe električne energije za upravičenost do pomoči,
- višino podpore oziroma pomoči,
- načina kumulacije pomoči tega ukrepa z drugimi spodbudami za iste naložbe,
- sistem upravljanja z energijo in
- načina izvajanja naložb preko pogodbenih modelov energetske storitve (ESCO).

Več pripomb in predlogov se nanaša na definicije oziroma izraze uporabljene v osnutku zakona. Te pripombe so smiselno upoštevane.

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN:

Pri pripravi predloga zakona niso sodelovali zunanji strokovnjaki oziroma pravne osebe.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

mag. Bojan Kumer, minister
mag. Tina Seršen, državna sekretarka
Uroš Vajgl, državni sekretar
mag. Hinko Šolinc, generalni direktor Direktorata za energijo
mag. Silvo Škornik, vodja Sektorja za oskrbo z energijo

II. BESEDILO ČLENOV

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

(vsebina zakona)

(1) Ta zakon določa začasni ukrep dodelitve spodbude za pokritje dela stroškov električne energije elektointenzivnim podjetjem (v nadaljnjem besedilu: spodbude) s ciljem spodbujanja njihove konkurenčnosti in razogljičenja.

(2) Začasni ukrep iz prejšnjega odstavka se izvaja v skladu s Sporočilom Komisije – Okvir za ukrepe državne pomoči v podporo dogovoru o čisti industriji (UL C št. C/2025/3602 z dne 4. 7. 2025; v nadaljnjem besedilu: okvir).

2. člen

(pomen izrazov)

Izrazi, uporabljeni v tem zakonu, pomenijo:

- »elektrointenzivno podjetje« je podjetje, katerega povprečna elektrointenzivnost v zadnjih treh zaključenih letih presega 5 %;
- »elektrointenzivnost« je odstotni delež povprečja stroškov podjetja v zadnjih treh zaključenih letih za porabo električne energije, ki vključujejo tudi omrežnino, davke in prispevke, na vseh merilnih mestih podjetja od njegovega povprečja bruto dodane vrednosti v zadnjih treh letih;
- »referenčna tržna cena pasovne električne energije za posamezno leto« je cena v EUR/MWh, ki se za posamezno koledarsko leto izračuna kot povprečje zaključnih cen vseh trgovalnih dni iz predhodnega koledarskega leta za produkt »EEX-PXE Slovenian Power Base Year Future« in se zaokroži na dve decimalni mesti;
- »skupna letna poraba električne energije« je vsota električne energije, ki jo upravičenec v koledarskem letu porabi za lastne potrebe na vseh svojih merilnih mestih, ne glede na vir dobave;
- »upravičeni sektor« je sektor iz Priloge 1 Smernic o državni pomoči za podnebje, varstvo okolja in energijo za leto 2022 (UL C št. 80 z dne 18. 2. 2022, str. 1; v nadaljnjem besedilu: smernice), oziroma sektor, ki ga Evropska komisija priznava za upravičenega na podlagi dokazil o izpolnjevanju meril za upravičenost iz okvira.

II. UPRAVIČENCI IN POGOJI

3. člen

(upravičenci do spodbude)

- (1) Do spodbude po tem zakonu so upravičena elektointenzivna podjetja iz upravičenih sektorjev, ki izpolnjujejo naslednje pogoje (v nadaljnjem besedilu: upravičenci):
 - skupna letna poraba električne energije znaša vsaj 15 GWh in
 - elektointenzivno podjetje ima vzpostavljen sistem upravljanja z energijo (SIST EN ISO 50001) oziroma izvajajo energetske preglede v skladu z zakonom, ki ureja učinkovito rabo energije.
- (2) Elektointenzivno podjetje, ki izvaja dejavnost v sektorju, ki ni upravičeni sektor iz Priloge 1 smernic, mora v vlogi s podatki za obdobje vsaj treh zaključenih let pred oddajo vloge dokazati,

da ta sektor ali podsektor na ravni Evropske Unije izpolnjuje merila za upravičenost, kar preveri in potrdi neodvisni strokovnjak, ki:

- ima dokazljive strokovne izkušnje na področju ekonomske in energetske statistike, industrijske ekonomike ali sorodnih disciplin ter izkušnje z obdelavo statističnih podatkov;

- je funkcionalno in organizacijsko neodvisen od organa, ki dodeljuje državno pomoč ter od potencialnih upravičencev in njihovih interesnih združenj;

- ni v nasprotju interesov;

- je izbran na podlagi odprtih, objektivnih in nediskriminatornih kriterijev.

- (3) Če je elektointenzivno podjetje zaradi naložb v zadnjih petih letih pred oddajo vloge specifično porabo na enoto proizvodnje znižalo zaradi naložb v trajnostne tehnologije, se za izračun elektointenzivnosti uporabljajo povprečne vrednosti porabe, do katere bi prišlo brez upoštevanja učinkov omenjenih naložb. Če se v času izvajanja ukrepa po tem zakonu upravičencu zaradi izvedenih trajnostnih naložb poraba električne energije tako zniža, da zahtevani pogoj elektointenzivnosti ni izpolnjen, se za njen izračun uporablja podatek o porabi, do katere bi prišlo brez izvedenih naložb. Če gre za elektointenzivno podjetje, ki posluje manj kot eno leto, se v prvem letu poslovanja uporabijo projekcije podatkov, za drugo leto podatki za preteklo leto poslovanja, za tretje leto pa se uporabi povprečje podatkov za prvo in drugo leto poslovanja.
- (4) Do spodbude ni upravičeno elektointenzivno podjetje v težavah v skladu z zakonom, ki ureja reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah.
- (5) Do spodbude ni upravičeno elektointenzivno podjetje, ki v poslovnih knjigah na zadnji dan leta, ki je pred letom, v katerem prejema spodbudo, izkazuje terjatve iz naslova dolgoročnih ali kratkoročnih finančnih naložb lastnikom gospodarske družbe oziroma lastnikom obvladujoče in odvisnih družb, razen kratkoročnih likvidnostnih aranžmajev po tržnih pogojih. Če gre za skupino družb, terjatve iz naslova dolgoročnih in kratkoročnih finančnih naložb, razen kratkoročnih likvidnostnih aranžmajev po tržnih pogojih ne smejo biti izkazane v razmerju do lastnikov katerekoli družbe v skupini.
- (6) Do spodbude je upravičeno elektointenzivno podjetje, ki:
 - nima zapadlih neporavnanih obveznosti iz naslova obveznih dajatev in drugih denarnih nedavčnih obveznosti v skladu z zakonom, ki ureja finančno upravo oziroma če vrednost teh neplačanih zapadlih obveznosti na dan oddaje vloge znaša manj kot 50 eurov. Šteje se, da upravičenec ne izpolnjuje obveznosti iz prejšnjega stavka tudi, če na dan oddaje vloge ni imel predloženih vseh obračunov davčnih odtegljajev za dohodke iz delovnega razmerja za obdobje zadnjih petih let do dne oddaje vloge,
 - nima neporavnanih obveznosti iz naslova odločb o vračilu nezakonito prejete državne pomoči in
 - nima zapadlih in neporavnanih obveznosti iz naslova dobave električne energije, plačila omrežnine in obveznih prispevkov, in s tem povezanih poslov.

III. VIŠINA SPODBUDE

4. člen

(pravila za določitev višine in dodelitev spodbude)

- (1) Upravičencu se lahko dodeli spodbuda za 50 % letne porabe električne energije za posamezno koledarsko leto.

- (2) Akontacija spodbude za posamezno koledarsko leto se izračuna na podlagi napovedane letne porabe električne energije.
- (3) Spodbuda za enoto podprte električne energije ne sme presegati 50 % referenčne tržne cene pasovne električne energije za posamezno leto.
- (4) Povprečni strošek za enoto podprte električne energije brez upoštevanja omrežnine, davkov, obveznih prispevkov in drugih dajatev za upravičenca, ki je prejel spodbudo, ne sme biti nižji od 50 EUR/MWh, pri čemer se upoštevajo tudi vse druge oblike pomoči, ki jih je upravičenec za posamezno koledarsko leto prejel za znižanje cene električne energije.
- (5) Če se spodbuda iz tega zakona kumulira z nadomestilom za kritje posrednih stroškov emisij toplogrednih plinov iz predpisa, ki ureja nadomestilo za kritje posrednih stroškov zaradi stroškov emisij toplogrednih plinov, skupni znesek pomoči ne sme presegati najvišjega zneska, ki se uporablja na podlagi tega zakona ali predpisa, ki ureja nadomestilo za kritje posrednih stroškov zaradi stroškov emisij toplogrednih plinov.
- (6) Spodbuda se upravičencem podeljuje za nakup električne energije in porabljene na ozemlju Republike Slovenije v letih 2026, 2027 in 2028. Te električne energije upravičenec ne sme prodajati, prenašati ali posredno prenesti tretjim osebam.
- (7) Upravičenec vodi evidenco o porabi in cenah nakupa električne energije, ki je predmet ukrepa iz tega zakona, in jo mora na zahtevo operaterja trga iz 96. člena Zakona o oskrbi z električno energijo (Uradni list RS, št. 172/21 in 47/25) predložiti na vpogled.

IV. POSTOPEK ZA DODELITEV SPODBUDE

5. člen

(vloga in dokumentacija)

- (1) Spodbude se dodeljujejo na podlagi postopka, ki se prične z javnim pozivom, ki ga objavi operater trga na spletni strani vsako leto najkasneje v roku 10 delovnih dni od objave sklepa iz prvega odstavka 11. člena tega zakona. V javnem pozivu operater trga določi zlasti namen poziva, upravičence in roke za vložitev vloge.
- (2) Upravičenec na podlagi javnega poziva vloži vlogo pri operaterju trga. Vloga mora vsebovati naslednje podatke:
 - napoved porabe električne energije za tekoče leto,
 - dokazila o porabi električne energije za vsa merilna mesta in kjer je relevantno, tudi podatke o porabi iz lastnih virov v zadnjih treh zaključenih koledarskih letih pred vložitvijo vloge in dokazila o porabi električne energije v teh letih za vsa merilna mesta;
 - izračun elektrointenzivnosti upravičenca in računovodske izkaze, iz katerih izhaja pravilnost izračuna;
 - dokazila o izpolnjevanju pogojev iz 3. člena tega zakona;
 - načrt izvedbe naložb, ki zajema opis naložb, napoved začetka izvajanja in obratovanja naložb, oceno končne vrednosti naložb in oceno pričakovanega letnega rezultata z vidika razogljičenja;
 - kontaktne osebe;
 - druge podatke, določene v javnem pozivu.
- (3) Vloga na javni poziv se vloži pri operaterju trga praviloma v elektronski obliki, na način in v roku, opredeljenem v javnem pozivu. Postopek dodeljevanja spodbud, komunikacija, vročanje in

obveščanje potekajo na elektronski način prek informacijskega sistema, ki je dostopen na vstopnem spletnem mestu.

6. člen

(odločanje in način izvršitve odločbe)

- (1) Operater trga po pregledu vloge upravičenca ugotavlja, ali je vloga popolna in ali so izpolnjeni pogoji iz javnega poziva. V primeru zahteve za dopolnitev vloge se šteje, da je vloga oddana pravočasno, če jo upravičenec dopolni v roku.
- (2) O dodelitvi spodbude odloči operater trga z odločbo za vsako leto posebej.
- (3) V odločbi o dodelitvi spodbude se določi:
 - največja letna višina spodbude, do katere je upravičenec upravičen,
 - znesek in roke izplačila akontacij,
 - način poročila,
 - navedbo naložb iz načrta in roke za začetek izvedbe naložbe
 - pogoje, ki morajo biti izpolnjeni za izplačilo spodbude,
 - posledice, če spodbuda ni uporabljena za upravičene naložbe in
 - sankcije v primeru neizpolnjevanja obveznosti.
- (4) Operater trga dodeljeno spodbudo v obliki akontacije za posamezno leto izplača v dveh enakih obrokih, in sicer prvega najkasneje do 30. junija in drugega do 30. novembra.
- (5) Operater trga na podlagi poročila iz 13. člena tega zakona do 30. aprila naslednjega leta s sklepom izvede poročilo za preteklo leto. Višina spodbude na podlagi sklepa o poročilu ne more biti višja kot je višina, določena v odločbi iz tretjega odstavka tega člena.
- (6) Zoper odločbo o dodelitvi spodbude ter zoper sklepe, ki jo izda operater trga na podlagi tega zakona, ni pritožbe.

7. člen

(sprememba okoliščin in vrnitev neupravičene spodbude)

- (1) Upravičenec, ki mu je bila z odločbo dodeljena spodbuda (v nadaljnjem besedilu: prejemnik spodbude), sporoči operaterju trga vsa dejstva, ki nastanejo po izdaji odločbe o dodelitvi spodbude in vplivajo na upravičenost do spodbude, njeno višino ali čas prejemanja v osmih dneh od dneva, ko je zanje izvedel.
- (2) Operater trga po uradni dolžnosti ali na pobudo prejemnika spodbude izda odločbo, s katero:
 - odpravi ali razveljavi odločbo o dodelitvi spodbude, če zaradi spremenjenih okoliščin prejemnik spodbude ni upravičen do spodbude;
 - spremeni odločbo o dodelitvi spodbude, če je prejemnik zaradi spremenjenih okoliščin upravičen do drugačne višine ali trajanja ali če po izdaji odločbe nastanejo okoliščine, ki vplivajo na pogoje in podatke, določene v odločbi o dodelitvi spodbude.
- (3) Če je prejemnik spodbude zaradi spremenjenih okoliščin prejel spodbudo, do katere ni upravičen, operater trga v odločbi iz prejšnjega odstavka opredeli vrednost neupravičeno prejete podpore in vračilo.
- (4) Če je bila odločba o dodelitvi spodbude izdana na podlagi neresničnih navedb in podatkov prejemnika spodbude, ali na podlagi ponarejene listine ali krive izpovedbe priče ali izvedenca, ali

kot posledica kakšnega drugega kaznivega dejanja, operater trga odpravi odločbo o dodelitvi spodbude ter prejemniku spodbude naloži vračilo neupravičeno izplačane spodbude skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi, ki tečejo od dneva izdaje odločbe dalje do plačila. Operater trga ta sredstva nakaže v proračun Republike Slovenije.

- (5) Če operater trga ugotovi, da prejemnik spodbude ni izpolnjeval pogojev, se mu neupravičeno dodeljen del spodbude z odločbo odvzame, prejemnik spodbude pa je dolžan vrniti neupravičeno prejeta sredstva skupaj z zamudnimi obrestmi, določenimi v skladu z zakonom, ki ureja obrestno mero zamudnih obresti, na način, kot je določeno v odločbi operaterja trga. Neupravičeno prejeta sredstva mora vrniti v 30 dneh po vročitvi odločbe, skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi po zakonu, ki ureja predpisano obrestno mero zamudnih obresti, ki tečejo od dneva poteka roka za vračilo neupravičeno prejetih sredstev do dneva vračila. Operater trga ta sredstva nakaže v proračun Republike Slovenije.

8. člen

(pridobivanje in obdelava podatkov, evidenca ter hramba)

- (1) Operater trga lahko za namen vodenja postopka in odločanja o dodelitvi spodbude, izplačila spodbude ali v postopku spremljanja in nadzora dodeljenih spodbud pridobiva in obdeluje podatke o merilnih mestih in podatke o porabi upravičencev, ki so vložili vlogo iz 5. člena tega zakona. Operater prenosnega in distribucijskega omrežja in elektrodistribucijska podjetja operaterju trga na njegovo zahtevo brezplačno posredujejo podatke, ki jih potrebuje za ta namen.
- (2) Upravičenec vodi evidenco o porabi in cenah nakupa električne energije, ki je predmet ukrepa iz tega zakona, in jo mora na zahtevo operaterja trga iz 96. člena Zakona o oskrbi z električno energijo (Uradni list RS, št. 172/21 in 47/25) predložiti na vpogled.
- (3) Dokumentacija v zvezi z dodeljenimi spodbudami in ukrepi po tem zakonu se hrani 10 let od zadnje dodelitve spodbude.

V. UKREPI ZA RAZOGLIČENJE

9. člen

(upravičene naložbe v razogljčenje)

- (1) Prejemniki spodbud morajo vsaj v višini 50 % zneska prejetih spodbud investirati v trajnostne naložbe v razogljčenje (v nadaljnjem besedilu: naložbe), kot so:
- naprave za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov,
 - baterijski hranilniki električne energije in druge tehnološke rešitve za shranjevanje energije,
 - ukrepi za povečanje prožnosti na strani povpraševanja po električni energiji,
 - zamenjava transformatorjev z bolj energetske učinkovitimi in posodobitve razdelilnih naprav na vseh napetostnih nivojih ter drugi ukrepi za izboljšanja energetske učinkovitosti, ki vplivajo na znižanje porabe električne energije,
 - sistemi izrabe odvečne toplote,
 - elektrolizatorji in druga oprema za proizvodnjo obnovljivega ali nizkoogljivega vodika ali drugih zelenih goriv,
 - naložbe za elektrifikacijo, s katerimi se zniža poraba fosilnih energentov.
- (2) Za naložbe upravičenci ne smejo prejemati pomoči iz drugega ukrepa državnih pomoči.

- (3) Investicije v naložbe se priznajo le za nove naložbe. Investicije za nakup rabljenih, obnovljenih, pilotnih in prototipnih naprav se ne štejejo za naložbe.

10. člen

(obveznosti glede naložb)

- (1) Naložbe se morajo začeti izvajati najkasneje v 48 mesecih od dodelitve spodbude, razen če upravičenec z obrazložitvijo v vlogi iz 5. člena tega zakona dokaže, da je zaradi tehničnih razlogov primeren daljši časovni okvir, kar upravičenec podrobneje opredeli v vlogi. Med tehnične razloge se štejejo okoliščine, ki niso posledica ravnanja ali opustitev prejemnika spodbude, kot so zamude pri pridobivanju dovoljenj, neizpolnjevanju rokov s strani izvajalcev, zagotavljanju finančnih virov.
- (2) Za posamezno naložbo se lahko namenijo spodbude, ki se prejmejo za več let. V tem primeru se naložbe začnejo izvajati najkasneje v 48 mesecih od dodelitve spodbude za zadnje leto upravičenosti.
- (3) Upravičenec, ki prejme spodbudo po tem zakonu, mora ostati lastnik naložbe, v katero je investiral, še najmanj pet let po njenem dokončanju.
- (4) Dokler podjetje ne izvede naložb v razogljčenje, za katere se je zavezalo z načrtom naložb v vlogi na javni poziv po tem ukrepu, ne sme:
- iz čistega dobička poslovnega leta, za katero je prejelo spodbudo po tem zakonu, izplačati dividend ali izvajati odkupa lastnih deležev oziroma delnic v znesku, ki presega razliko med čistim dobičkom posameznega poslovnega leta po sprejetju letnega poročila in skupnim zneskom spodbude, ki se nanaša na to poslovno leto, vključno z izplačanimi akontacijami in poračunom, ne glede na datum izplačila spodbude. Če je čisti dobiček posameznega poslovnega leta nižji ali enak znesku spodbude, ki se nanaša na isto leto, izplačilo dividend ali odkup lastnih deležev oziroma delnic iz čistega dobička tega poslovnega leta ni dovoljeno;
 - odobriti novih posojil neposrednim lastnikom ali povezanim osebam, razen kratkoročnih likvidnostnih aranžmajev po tržnih pogojih.
- (5) V primeru dovoljenih izplačil ali posojil iz prejšnjega odstavka prejeta korist iz tega ukrepa ne sme predstavljati vira sredstev za izplačilo dividend ali odobritev posojil lastnikom ali povezanim osebam.

VI. VIRI FINANCIRANJA

11. člen

(zagotavljanje sredstev)

- (1) Vlada v skladu s šestim odstavkom 4. člena tega zakona vsako leto najkasneje do 31. januarja s sklepom določi razpoložljiv znesek, ki se bo v tekočem letu namenil za izvajanje ukrepa po tem zakonu in najvišjo spodbudo za električno energijo v EUR/MWh. Sklep se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

- (2) Operater trga na podlagi pregleda prejetih vlog vsako leto najkasneje do konca meseca marca preveri napovedi porabe upravičencev in ugotavlja morebitno odstopanje od napovedi porabe, ki je bila uporabljena pri določanju najvišje spodbude za električno energijo v postopku iz prejšnjega odstavka. V primeru višje napovedi potreb operater trga izračuna povprečno letno spodbudo v EUR/MWh, tako, da sorazmerno zniža najvišjo spodbudo, ki jo je sprejela vlada v postopku iz prejšnjega odstavka. Povprečno spodbudo v EUR/MWh objavi na svoji spletni najkasneje do 15. aprila.
- (3) Zavezanci za zagotavljanje sredstev iz prvega odstavka tega člena so družbe v posredni ali neposredni 100 odstotni državni lasti, ki imajo v svoji neposredni ali posredni lasti elektrarne s skupno nazivno močjo več kot 400 MW, razen v kolikor proizvajalci izvajajo gospodarsko javno službo, in sicer v enaki višini.
- (4) Družbe iz prejšnjega odstavka z operaterjem trga sklenejo pogodbo, v kateri uredijo način plačila sredstev operaterju trga. Družbe iz prejšnjega odstavka morajo pogodbo z operaterjem trga podpisati najkasneje v roku trideset dni od objave sklepa vlade v Uradnem listu Republike Slovenije. Pogodba obsega vsaj določbe glede izplačil sredstev, roke in pogoje za izplačilo.

12. člen

(višina nadomestila operaterju trga za izvajanje ukrepa)

Operater trga je upravičen do sredstev za izvajanje ukrepa na podlagi tega zakona v višini 0,2 EUR/MWh za vsako MWh vseh upravičencev do spodbude, ki se zagotavljajo iz sredstev iz prvega odstavka prejšnjega člena.

VII. POROČANJE IN NADZOR

13. člen

(poročanje prejemnika spodbude)

- (1) Prejemnik spodbude operaterju trga najkasneje do 1. aprila tekočega leta poroča za preteklo leto o:
 - porabi električne energije,
 - izvajanju naložb, ki so bile vsebovane v vlogi iz 5. člena tega zakona in
 - doseženih rezultatih razogljčenja.
- (2) Ob zaključku investicije v naložbo prejemnik spodbude operaterju trga predloži zaključno poročilo o izvedeni investiciji, iz katerega je razvidna vrsta naložbe, datum zaključka naložbe ter drugi podatki, iz katerih izhaja, da so izpolnjene obveznosti na podlagi dodeljene spodbude. Zaključno poročilo podpiše zakoniti zastopnik upravičenca, ki pod materialno in kazensko odgovornostjo jamči, da so podatki navedeni v poročilu resnični in točni.
- (3) Operater trga za zagotavljanje potrebnih informacij pripravi navodila in obrazce za obvezno poročanje prejemnikov spodbud, ki jih objavi na spletni strani.

14. člen

(ukrepi v primeru neizpolnjevanja obveznosti prejemnika spodbude)

- (1) Operater trga na podlagi poročil prejemnikov spodbud, ugotovitev revizij ali ugotovitev inšpekcije, pristojne za energijo, preveri:
 - ali je bila posameznemu prejemniku spodbude v posameznem letu odobrena previsoka spodbuda, ker ni porabil napovedane količino električne energije oziroma, ker spodbude ali njenega določenega dela ni namenil za investiranje v naložbe za upravičene namene,
 - ali upošteva določbe tega zakona v zvezi z namenom in upravičenostjo prejete spodbude,
 - ali je upravičenec izpolnil svoje zaveze iz načrta naložb.
- (2) Operater trga v primeru zamud pri izvajanju načrta naložb pozove prejemnika spodbude, da posreduje nov terminski načrt za izvedbo za končanje naložbe najkasneje do 31. decembra 2032.
- (3) Če pri ponovnem nadzoru operater trga ugotovi, da načrtovane naložbe niso bile končane v roku iz prejšnjega odstavka, s sklepom določi delež neizpolnitve načrta naložb in višino neupravičeno prejete spodbude, ki jo mora zavezanec plačati operaterju trga v tridesetih dneh po vročitvi sklepa. Po tem roku se prejemniku spodbude začnejo zaračunavati zakonske zamudne obresti po zakonu, ki ureja predpisano obrestno mero zamudnih obresti. Operater trga ta sredstva nakaže v proračun Republike Slovenije.

15. člen
(nadzor)

Inšpektorat, pristojen za energijo, izvaja nadzor nad izvajanjem določb tega zakona.

16. člen
(vodenje evidence, objava podatkov in poročanje)

- (1) Operater trga vodi evidenco dodeljenih spodbud, na spletni strani objavlja prejemnike spodbud in zneske letno dodeljenih spodbud ter pripravlja in posreduje letna poročila ministrstvu, pristojnemu za finance.
- (2) Operater trga do realizacije zadnjega načrta naložb na podlagi poročil prejemnikov spodbud o izvajanju naložb na spletni strani objavlja letno poročilo o izvedenih naložbenih ukrepih in o doseženih rezultatih razogljčenja.

VIII. KAZENSKE DOLOČBE

17. člen
(prekrški)

- (1) Z globo od 5.000 do 50.000 eurov se za prekršek kaznuje pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, če ne poroča v skladu s prvim odstavkom 13. člena tega zakona ali če ne predloži zaključnega poročila v skladu z drugim odstavkom 13. člena tega zakona.
- (2) Z globo od 500 do 2.000 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.

18. člen

(višina globe v hitrem prekrškovnem postopku)

Za prekrške iz tega zakona se sme v hitrem postopku izreči globa tudi v znesku, ki je višji od najnižje predpisane globe, določene s tem zakonom.

IX. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

19. člen

(trajanje ukrepa)

Ukrep iz tega zakona se izvaja do 31. decembra 2028.

20. člen

(določitev razpoložljivega zneska)

Vlada določi razpoložljiv znesek iz 11. člena tega zakona najkasneje v 30 dneh od pridobitve pozitivne odločbe Evropske komisije o združljivosti sheme pomoči z notranjim trgov Evropske unije.

21. člen

(poročanje prejemnika spodbude)

Prejemnik spodbude operaterju trga zadnjič poroča na podlagi 13. člena tega zakona o porabi električne energije do 1. aprila 2029, o izvajanju naložb pa do 1. aprila 2033.

22. člen

(uporaba zakona za namen poročanja, za obveznosti ter vračila)

Ta zakon se za namene poročanja iz 13. člena tega zakona uporablja do 31. decembra 2033, za vse ostale obveznosti, ki se nanašajo na izpolnjevanje obveznosti glede dodeljenih spodbud in vračila neupravičeno prejete spodbude, pa se uporablja do 31. decembra 2037.

23. člen

(začetek uporabe)

- (1) Ta zakon se začne uporabljati po pridobitvi pozitivne odločbe Evropske komisije o združljivosti sheme pomoči z notranjim trgov Evropske Unije.
- (2) Minister, pristojen za energijo, objavi naznanilo o prejetju odločbe iz prejšnjega odstavka v Uradnem listu Republike Slovenije.

24.

(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati 1. januarja 2026 in velja do 30. junija 2029

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu (vsebina zakona)

V 1. členu je določen predmet zakona. Člen opredeljuje, da se z zakonom uvaja začasni ukrep dodelitve spodbud za pokritje dela stroškov električne energije elektrointenzivnim podjetjem, s ciljem spodbujati njihovo konkurenčnost in razogljičenje.

Zakon ni splošen energetska zakon, temveč je ciljno usmerjen, časovno omejen zakon, ki je podlaga za ukrep državne pomoči, ki je namenjena omejeni skupini podjetij, ki jih izrazito prizadevajo visoki stroški električne energije.

Ta člen ureja tudi skladnost ukrepa s pravom EU, in sicer s Sporočilom Komisije C/2025/3602 – Okvir za ukrepe državne pomoči v podporo dogovoru o čisti industriji / čisti energiji (CISAF), in sicer je določeno, da se ukrep izvaja v skladu s tem posebnim okvirom državnih pomoči.

K 2. členu (pomen izrazov)

Ta člen določa ključne pojme, ki se uporabljajo v zakonu, in s tem zagotavlja pravno varnost in enotno razlago.

Definicija »elektrointenzivnega podjetja« temelji na razmerju med povprečnimi stroški električne energije v zadnjih treh letih in povprečno bruto dodano vrednostjo v istem obdobju, pri čemer je prag postavljen pri 5 %. Določena je tudi metodologija za podjetja, ki poslujejo krajše od treh let (projekcije, podatki iz preteklih let, povprečje). Ta definicija povzema standarde iz EU pravil za elektrointenzivnost, s čimer se zagotovi, da je ukrep usmerjen v najbolj izpostavljena podjetja. Metodologija zajema tudi način izračunavanja elektrointenzivnosti, če je upravičenec zaradi trajnostnih naložb v zadnjem obdobju svojo specifično porabo na enoto proizvodnje znižal oziroma, če se upravičencu v času izvajanja ukrepa po tem zakonu zaradi izvedenih trajnostnih naložb poraba električne energije tako zniža, da zahtevani pogoj elektrointenzivnosti ni izpolnjen.

Za namene tega zakona se dodana vrednost upravičenca v opazovanem obdobju (zadnje zaključeno koledarsko leto pred oddajo vloge) določi na podlagi izkaza poslovnega izida za to leto, sestavljenega v skladu z veljavnimi slovenskimi računovodskimi standardi (SRS) ali MSRP, kot:

$$DV = (\text{čisti prihodki od prodaje} + \text{sprememba vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje} + \text{usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve} + \text{drugi poslovni prihodki}) - (\text{stroški blaga, materiala in storitev} + \text{drugi poslovni odhodki}).$$

Pri podjetjih, ki sestavljajo računovodske izkaze po MSRP, se upoštevajo postavke, ki po vsebini ustrezajo navedenim postavkam izkaza poslovnega izida po ZGD-1.

Dodana vrednost se ugotavlja na bruto ravni, zato se od nje ne odštevajo amortizacija in drugi odpisi vrednosti. V izračun se ne vključujejo finančni prihodki in odhodki ter izredni prihodki in odhodki, razen če so vključeni v zgoraj navedene postavke poslovnih prihodkov oziroma odhodkov. V primeru razhajanj med podatki v vlogi in podatki iz javno objavljenih letnih poročil na AJPEs se za namen dokazovanja dejstev iz vloge štejejo za verodostojne podatki iz javno objavljenih letnih poročil.

Definicija »skupna letna poraba električne energije« je vsota vse električne energije, ki jo upravičenec v koledarskem letu porabi na vseh svojih merilnih mestih za lastne potrebe ne glede na to ali je kupljena na trgu ali proizvedena v samooskrbi oziroma energetska skupnosti oziroma dovedena iz javnega omrežja.

Definicija »referenčne tržne cene električne energije« je vezana na povprečje zadnjih dvanajst mesečnih cen produkta »EEX-PXE Slovenian Power Base Year Future«, ki so objavljene na www.eex.com. za ustrezno leto, zaokroženo na dve decimalni mesti. S tem se zagotovi objektivna, tržno utemeljena referenca, ki je ključna za izračun višine spodbude in za preprečevanje prekomernega nadomestila.

Definicija »upravičeni sektor« se sklicuje na Prilogo 1 Smernic o državni pomoči za podnebje, varstvo okolja in energijo (CEEAG) 2022 (2022/C 80/01), prav tako pa se za upravičen sektor šteje, če ga je v času izvajanja tega ukrepa državne pomoči Evropska komisija dodatno uvrstila na seznam oziroma priznala za upravičenega na podlagi dokazil o izpolnjevanju meril za upravičenost iz Sporočila Komisije

C/2025/3602 z dne 4. 7. 2025 - Okvir za ukrepe državne pomoči v podporo dogovoru o čisti industriji (UL C št. 3602 z dne 4. 7. 2025). S tem se zagotovi, da je pomoč omejena na sektorje, ki izpolnjujejo merila energetske in trgovinske izpostavljenosti in s tem tveganja selitve proizvodnje iz EU.

Priloga 1 Smernic o državni pomoči za podnebje, varstvo okolja in energijo za leto 2022 vsebuje naslednji seznam sektorjev:

Oznaka NACE	Poimenovanje
0510	Pridobivanje črnega premoga
0620	Pridobivanje zemeljskega plina
0710	Pridobivanje železove rude
0729	Pridobivanje rud drugih neželeznih kovin
0811	Pridobivanje kamna
0891	Pridobivanje mineralov za kemikalije in gnojila
0893	Pridobivanje soli
0899	Pridobivanje drugih rudnin in kamnin
1020	Predelava in konzerviranje rib, rakov in mehkužcev
1031	Predelava in konzerviranje krompirja
1032	Proizvodnja sadnih in zelenjavnih sokov
1039	Druga predelava in konzerviranje sadja in zelenjave
1041	Proizvodnja olja in maščob
1062	Proizvodnja škroba in škrobnih izdelkov
1081	Proizvodnja sladkorja
1086	Proizvodnja homogeniziranih in dietetičnih živil
1104	Proizvodnja aromatiziranih vin iz grozdja
1106	Proizvodnja slada
1310	Priprava in predenje tekstilnih vlaken
1320	Tkanje tekstilij
1330	Dodelava tekstilij
1391	Proizvodnja pletenih in kvačkanih materialov
1393	Proizvodnja preprog
1394	Proizvodnja vrvi, vrvic in mrež
1395	Proizvodnja netkanih tekstilij in izdelkov iz njih, razen oblačil
1396	Proizvodnja tehničnega in industrijskega tekstila

1411	Proizvodnja usnjenih oblačil
1431	Proizvodnja nogavic
1511	Strojenje in dodelava usnja in krzna
1610	Žaganje, skobljanje in impregniranje lesa
1621	Proizvodnja furnirja in plošč na osnovi lesa
1622	Proizvodnja sestavljenega parketa
1629	Proizvodnja drugih izdelkov iz lesa, plute, slame in protja
1711	Proizvodnja vlaknin
1712	Proizvodnja papirja in kartona
1722	Proizvodnja gospodinjskih, higienskih in toaletnih potrebščin iz papirja
1724	Proizvodnja tapet
1920	Proizvodnja naftnih derivatov
2011	Proizvodnja tehničnih plinov
2012	Proizvodnja barvil in pigmentov
2013	Proizvodnja drugih anorganskih osnovnih kemikalij
2014	Proizvodnja drugih organskih osnovnih kemikalij
2015	Proizvodnja gnojil in dušikovih spojin
2016	Proizvodnja plastičnih mas v primarni obliki
2017	Proizvodnja sintetičnega kavčuka v primarni obliki
2059	Proizvodnja drugih kemičnih izdelkov
2060	Proizvodnja umetnih vlaken
2110	Proizvodnja farmacevtskih surovin
2211	Proizvodnja in obnavljanje gumijastih plaščev in zračnic za vozila
2219	Proizvodnja drugih izdelkov iz gume
2221	Proizvodnja plošč, folij, cevi in profilov iz plastičnih mas
2222	Proizvodnja embalaže iz plastičnih mas
2229	Proizvodnja drugih izdelkov iz plastičnih mas
2311	Proizvodnja ravnega stekla
2312	Oblikovanje in obdelava ravnega stekla
2313	Proizvodnja votlega stekla

2314	Proizvodnja steklenih vlaken
2319	Proizvodnja in oblikovanje drugih vrst stekla ter tehničnih steklenih izdelkov
2320	Proizvodnja ognjevdružne keramike
2331	Proizvodnja keramičnih ploščic in oblog
2342	Proizvodnja sanitarne keramike
2343	Proizvodnja izolatorjev in izolacijskih elementov iz keramike
2344	Proizvodnja druge tehnične keramike
2349	Proizvodnja drugih keramičnih izdelkov
2351	Proizvodnja cementa
2391	Proizvodnja brusilnih sredstev
2399	Proizvodnja drugih nekovinskih mineralnih izdelkov
2410	Proizvodnja surovega železa, jekla, ferozlitin
2420	Proizvodnja jeklenih cevi, votlih profilov in fittingov
2431	Hladno vlečenje profilov
2432	Hladno valjanje traku
2434	Hladno vlečenje žice
2442	Proizvodnja aluminija
2443	Proizvodnja svinca, cinka in kositra
2444	Proizvodnja bakra
2445	Proizvodnja drugih neželeznih kovin
2446	Proizvodnja jedrskega goriva
2451	Litje železa
2550	Kovanje, stiskanje, vtiskovanje in valjanje kovin; prašna metalurgija
2561	Površinska obdelava in prekrivanje kovin
2571	Proizvodnja rezil in jedilnega pribora
2593	Proizvodnja izdelkov iz žice, verig in vzmeti
2594	Proizvodnja vijačnega materiala, vezi
2611	Proizvodnja elektronskih komponent
2720	Proizvodnja baterij in akumulatorjev
2731	Proizvodnja kablov iz optičnih vlaken

2732	Proizvodnja drugih električnih kablov in žic
2790	Proizvodnja drugih električnih naprav
2815	Proizvodnja ležajev, zobnikov in elementov za mehanski prenos energije
3091	Proizvodnja motornih koles
3099	Proizvodnja vprežnih in drugih vozil

Oznaka NACE	Poimenovanje
1011	Proizvodnja mesa, razen perutninskega
1012	Proizvodnja perutninskega mesa
1042	Proizvodnja margarine in podobnih jedilnih maščob
1051	Mlekarstvo in sirarstvo
1061	Mlinarstvo
1072	Proizvodnja prepečenca in piškotov; proizvodnja trajnega peciva in slaščic
1073	Proizvodnja testenin
1082	Proizvodnja kakava, čokolade in sladkornih izdelkov
1085	Proizvodnja pripravljenih jedi in obrokov
1089	Proizvodnja drugih prehrabnih izdelkov, drugje nerazvrščenih
1091	Proizvodnja krmi
1092	Proizvodnja hrane za hišne živali
1107	Proizvodnja brezalkoholnih pijač, mineralnih in drugih stekleničenih vod
1723	Proizvodnja pisarniških potrebščin iz papirja
1729	Proizvodnja drugih izdelkov iz papirja in kartona
2051	Proizvodnja razstreliv
2052	Proizvodnja sredstev za lepljenje
2332	Proizvodnja strešnikov, opeke in drugih gradbenih izdelkov iz žgane gline
2352	Proizvodnja apna in mavca
2365	Proizvodnja izdelkov iz vlaknatega cementa
2452	Litje jekla
2453	Litje lahkkih kovin
2591	Proizvodnja jeklenih bobnov, sodov in podobnih posod

2592	Proizvodnja lahke kovinske embalaže
2932	Proizvodnja drugih delov in opreme za motorna vozila

K 3. členu (upravičenci do spodbude)

Ta člen določa pogoje upravičenosti za pridobitev spodbude. V skladu z zakonom so upravičenci elektrointenzivna podjetja iz upravičenih sektorjev, ki izpolnjujejo kumulativne pogoje:

- vsaj 15 GWh letnega odjema električne energije, da se izloči manjše odjemalce in usmerja ukrep v podjetja, kjer ima cena električne energije sistemski vpliv na konkurenčnost,
- najmanj 5 % delež stroškov električne energije v dodani vrednosti, je pogoj v vidika elektrointenzivnosti in še dodatno cilja pomoč v podjetja z dejansko visokim bremenom stroškov energije,
- vzpostavljen sistem upravljanja z energijo (SIST EN ISO 50001) oziroma izvajanje energetskih pregledov v skladu z zakonom, ki ureja učinkovito rabo energije, s čimer se spodbuja sistematično upravljanje z energijo in energetska učinkovitost kot predpogoj prejetanja pomoči.

V tem členu je tudi določeno, da mora elektrointenzivno podjetje, ki izvaja svojo dejavnost v sektorju, ki ni upravičen sektor iz Priloge 1 Smernic o državni pomoči za podnebje, varstvo okolja in energijo za leto 2022, v vlogi s podatki za obdobje vsaj treh let dokazati, da ta sektor ali podsektor na ravni Unije izpolnjuje merila za upravičenost, kar je preveril in potrdil neodvisni strokovnjak. Neodvisni strokovnjak, ki ga navaja zakon, je pravna ali fizična oseba oziroma skupina takih oseb, ki:

- ima dokazljive strokovne izkušnje na področju ekonomske in energetske statistike, industrijske ekonomike ali sorodnih disciplin ter izkušnje z obdelavo statističnih podatkov na ravni sektorjev in podsektorjev v skladu z NACE klasifikacijo;
- je funkcionalno in organizacijsko neodvisna od organa, ki dodeljuje državno pomoč v skladu s CISAF, ter od potencialnih upravičencev in njihovih interesnih združenj;
- ni v nasprotju interesov, pri čemer nasprotje interesov pomeni vsako situacijo, v kateri je nepristransko in objektivno opravljanje naloge ogroženo zaradi gospodarskega interesa ali drugih osebnih interesov strokovnjaka oziroma oseb, ki z njim sodelujejo;
- je izbrana na podlagi odprtih, objektivnih in nediskriminatorskih kriterijev, ki zagotavljajo strokovno usposobljenost in neodvisnost;
- pri preverjanju podatkov uporablja reprezentativne podatke za zadevni sektor ali podsektor na ravni Unije, ki pokrivajo obdobje vsaj zadnjih treh let, za katera so podatki na voljo, in ki so usklajeni z zahtevami točke 117 CISAF in točke 406 CEEAG.

Ta člen ureja tudi problematiko elektrointenzivnih podjetij, ki so zaradi ukrepov za prehod v razogljčenje svojo porabo električne energije znižali pod 15 GWh v zadnjih petih letih pred oddajo vloge in svojo specifično porabo na enoto proizvodnje s tem znižali. Za izračun elektrointenzivnosti lahko uporabljajo povprečne vrednosti porabe, do katere bi prišlo brez upoštevanja učinkov omenjenih naložb. Če se v času izvajanja ukrepa po tem zakonu upravičencu zaradi izvedenih trajnostnih naložb poraba električne energije tako zniža, da zahtevani pogoj elektrointenzivnosti ni izpolnjen, se za njen izračun uporablja podatek o porabi, do katere bi prišlo brez izvedenih naložb. Če gre za odjemalca električne energije, ki posluje manj kot eno leto, se v prvem letu poslovanja uporabijo projekcije podatkov, za drugo leto podatki za preteklo leto poslovanja, za tretje leto pa se uporabi povprečje podatkov za prvo in drugo leto poslovanja.

Ta člen iz upravičenosti izključuje podjetja v težavah v skladu z zakonom, ki ureja reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah. S tem se preprečuje nedovoljeno reševanje podjetij v težavah zunaj uveljavljenih okvirov.

Ta člen določa tudi, da se na poziv lahko prijavi vsak upravičenec, ki izpolnjuje pogoje iz tega člena in nima zapadlih neporavnanih obveznosti do države. Upravičenci tudi ne smejo imeti neporavnanih

obveznosti iz odločb o vračilu nezakonite državne pomoči ter nima zapadlih in neporavnanih obveznosti iz naslova dobave električne energije, plačila omrežnine in obveznih prispevkov, in s tem povezanih poslov.

S tem členom se zagotavlja tudi, da prejeta spodbuda za financiranje stroška električne energije, ni uporabljena za dejansko financiranje povezanih oseb (lastnikov). Namen državne pomoči je, da se skladno s pravili EU zagotovi zgolj v nujnem obsegu. Brez omejitve bi bilo v diskreciji prejemnika pomoči, da namesto izterjave terjatev do povezanih oseb (lastnikov) financiranje svojega poslovanja zagotavlja iz naslova prejete pomoči, kar bi v nasprotju s pravili EU o državnih pomočeh zviševalo znesek potrebne pomoči. Skladno s tem je torej postavljena zahteva, da mora pred prejemom pomoči podjetje zagotoviti izterjavo finančnih naložb do lastnikov.

Ta omejitev ne velja za aranžmaje, katerih namen je kratkoročno upravljanje likvidnosti (t.i. cashpool).

K 4. členu (pravila za določitev višine in dodelitev spodbude)

Ta člen določa način izračuna in omejitve višine spodbude ter časovni okvir, v katerem se lahko spodbude dodeljujejo.

V prvem odstavku so določene ključne varovalke, da lahko spodbuda pokrije del stroškov za 50 % letne porabe električne energije za posamezno leto, in da se mora paziti, da po prejemu spodbude stroški za ta delež elektrike ne smejo pasti pod 50 % stroškov, ki bi nastali ob plačilu referenčne tržne cene.

Hkrati se določa, da za upravičence, ki so prejeli spodbudo, povprečni strošek podprtega dela električne energije (brez omrežnin in drugih dajatev) ne sme biti v nobenem primeru nižji od 50 EUR/MWh, tudi ko se upoštevajo še vse druge oblike prejete pomoči za znižanje stroškov električne energije.

S temi določbami se preprečuje prekomerno nadomestilo in zagotavlja, da upravičenci kljub spodbudam nosijo bistveni del tržnega tveganja pri nakupih električne energije na trgu.

Podpora za stroške za električno energijo se zagotavlja poleg ukrepa po tem zakonu še z nadomestilom posrednih stroškov emisij iz predpisa, ki ureja nadomestilo za kritje posrednih stroškov zaradi stroškov emisij toplogrednih plinov. Glede na to, da zakon predvideva, da se spodbuda za stroške električne energije izplačuje kot akontacija za stroške električne energije iz napovedi, nadomestilo za pokrivanje posrednih stroškov emisij pa za nazaj za preteklo leto, je jasno, da bodo prve odločbe po tem zakonu. Pri ugotavljanju, kolikšno nadomestilo za pokrivanje posrednih stroškov emisij pripada upravičencu bo potrebno upoštevati, koliko spodbude je upravičenec prejel po tem zakonu, drugače bi bilo kršeno pravilo kumulacije iz točke 125 CISAF.

Ta člen določa še, da se spodbuda podeljuje za porabo električne energije v letih 2026, 2027 in 2028 in da mora biti električna energija fizično porabljena v Republiki Sloveniji. Podprte električne energije upravičenec ne sme prodajati ali posredno prenašati tretjim osebam, zato je dodana obveznost vodenja natančne evidence nabave in porabe električne energije. S tem se zagotovi, da je pomoč geografsko vezana na ozemlje Republike Slovenije in povezana z dejansko porabo upravičencev, ne pa za kakšne druge neupravičene namene.

K 5. členu (vloga in dokumentacija)

Ta člen ureja postopek javnega poziva in vsebino vloge. Celoten postopek se izvaja skladno z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek.

Operater trga mora vsako leto najkasneje v roku 10 dni od objave sklepa vlade objaviti javni poziv za dodelitev spodbud.

Vlogi se predpisuje podrobna vsebina, ki jo je potrebno zagotoviti za odločanje: napoved porabe električne energije za tekoče leto, podatke in dokazila o porabi za zadnja tri leta, izračun elektointenzivnosti in ustrezne računovodske izkaze, dokazila glede sistema upravljanja z energijo, energetskih pregledov, dokazila v zvezi z opravljanjem dejavnosti v upravičenem sektorju, okvirni načrt naložb v razogljčenje z opisom naložb, rokom začetka obratovanja, oceno vrednosti in pričakovanimi rezultati, kot na primer dodatna proizvodnja energije iz obnovljivih virov energije, prihranek električne

energije, zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov ali znižanje porabe fosilnih energentov itd. Vloga mora vsebovati tudi kontaktne osebe, ki bodo na razpolago za komunikacijo z operaterjem trga ves čas postopka, do zaključka naložbe ter druge sestavine, določene v javnem pozivu.

K 6. členu (odločanje in način izvršitve odločbe)

Ta člen ureja odločanje o dodelitvi spodbud in način izplačevanja ter poračuna. O dodelitvi spodbude odloči operater trga z odločbo za vsako leto posebej. Z odločbo določi največjo letno višino spodbude, dinamiko izplačila akontacij in način poračuna. Spodbuda se izplača v dveh akontacijah (do 30. maja in do 30. novembra). Poračun za preteklo leto se opravi na podlagi poročil upravičencev za preteklo leto do konca aprila. Višina spodbude na podlagi sklepa o poračunu ne more biti višja kot je višina, določena v odločbi iz tretjega odstavka tega člena.

Pritožba zoper odločbo in zoper vse sklepe, ki jih izda operater trga, ni možna, omogočen pa je upravni spor. S tem se zagotovi hitrost postopka in pravno varstvo v skladu s pravili upravnega spora.

K 7. členu (sprememba okoliščin in vrnitev neupravičene spodbude)

Ta člen določa, da morajo prejemniki spodbud sporočati najkasneje v osmih dneh o vseh pomembnih spremembah ali novih dejstvih, ki vplivajo na upravičenost do prejete spodbude. Zajete so tudi določbe, ki v primeru seznanitve s spremembami stanja nalagajo odločanje operaterju trga po uradni dolžnosti, ki mora ugotoviti novo višino spodbude oziroma določiti pogoje za vrnitev neupravičenega dela spodbude.

Člen določa tudi, da je potrebno prejemniku neupravičeno izplačane spodbude v primeru, ko je ta izvedena zaradi neresničnih navedb in podatkov prejemnika, z odločbo operaterja trga o odpravi odločbe o dodelitvi spodbude, naložiti vračilo neupravičeno izplačane spodbude skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi, ki tečejo od dneva izdaje odločbe o dodelitvi spodbude dalje do plačila. Gre za posledice neresničnih podatkov ali neizpolnjevanja pogojev: odvzem spodbude in obveznost vračila neupravičeno prejetih sredstev z zamudnimi obrestmi. To je bistven instrument za varovanje integritete ukrepa.

Člen ureja tudi razmere, ko se okoliščine pri poslovanju prejemnika spodbude v letu, ko je bila zagotovljena spodbuda, spremenijo glede na napovedi iz vloge, ki imajo za posledico, da npr. ni dosežena napovedana letna poraba električne energije ali kak drug pogoj in je posledično prejemnik spodbude dolžan vrniti neupravičeno prejeta sredstva skupaj z zamudnimi obrestmi, določenimi v skladu z zakonom, ki ureja obrestno mero zamudnih obresti, na način, kot je določeno v odločbi operaterja trga. Neupravičeno prejeta sredstva mora vrniti v 30 dneh po vročitvi odločbe, skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi po zakonu, ki ureja predpisano obrestno mero zamudnih obresti, ki tečejo od dneva poteka roka za vračilo neupravičeno prejetih sredstev do dneva vračila.

K 8. členu (pridobivanje in obdelava podatkov ter hramba)

Ta člen določa, da operater trga lahko za izvajanje tega zakona dostopa do podatkov o merilnih mestih in o porabi upravičencev, kar morajo brezplačno zagotoviti operater prenosnega in distribucijskega omrežja in elektrodistribucijska podjetja.

V tem členu je določen tudi 10 letni rok hrambe dokumentacije v zvezi z dodeljenimi spodbudami iz tega zakona.

K 9. členu (upravičene naložbe v razogljčenje)

Ta člen natančno določa, za kakšne naložbe v razogljčenje morajo prejemniki uporabiti vsaj 50 % višine zneska prejetih spodbud.

Kot upravičene naložbe so opredeljene naložbe v trajnostne tehnologije, kot so na primer:

- naprave za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov,
- baterijski hranilniki električne energije in druge tehnološke rešitve za shranjevanje energije,
- ukrepi za povečanje prožnosti na strani povpraševanja po električni energiji,
- zamenjava transformatorjev z bolj energetsko učinkovitimi in posodobitve VN/SN/NN razdelilnih naprav ter ostali ukrepi za izboljšanja energetske učinkovitosti, ki vplivajo na znižanje porabe električne energije,
- sistemi izrabe odvečne toplote,
- elektrolizatorji in pripadajoča oprema za proizvodnjo obnovljivega ali nizkoogljivega vodika ali drugih zelenih goriv,
- naložbe v elektrifikacijo, s katerimi se zmanjšuje poraba fosilnih energentov.

Ta člen določa tudi prepoved dvojnega financiranja. Skladno s točko 122 CISAF za naložbe, ki jih morajo izpeljati, upravičenci ne smejo prejemati pomoči iz nobenega drugega ukrepa državnih pomoči.

K 10. členu (obveznosti glede naložb)

Zakon upošteva, da gre pri trajnostnih naložbah pogosto za kapitalsko zahtevne in kompleksne projekte, ki zahtevajo večletno načrtovanje, hkrati pa zagotavlja, da bodo naložbe časovno omejene, da se izogne nepotrebnemu odlašanju. Ta člen tako določa časovne in vsebinske obveznosti glede uresničevanja naložb v razogljčenje. Naložbe je treba začeti izvajati najkasneje v 48 mesecih od dodelitve spodbude, z možnostjo podaljšanja roka iz tehničnih razlogov, ki jih upravičenec obrazloži v vlogi. Kot tehnični razlogi so v skladu s 122. točko CISAF mišljeni razlogi, ki niso posledica ravnanja ali opustitev prejemnika spodbude, ampak do zamud prihaja zaradi težav pri pridobivanju dovoljenj, izpolnjevanja rokov s strani dobaviteljev ali izvajalcev tehnologij, pridobivanje kreditnih možnosti itd. Zagotavlja se tudi možnost, da se spodbude iz več let kumulativno namenijo za eno naložbo, saj se mora upoštevati, da gre pogosto za kapitalsko zahtevne in kompleksne projekte, ki zahtevajo večletno načrtovanje, hkrati pa so naložbe časovno omejene. Člen določa tudi, da mora upravičenec, ki prejme spodbudo po tem zakonu, ostati lastnik naložbe še najmanj 5 let po njenem dokončanju.

Ta člen uvaja tudi pomembno omejitev razdelitve dobička in finančnih transakcij do izvedbe naložb v razogljčenje, na katere se je upravičenec zavezal v vlogi, tako da se omejuje izplačilo dividend in odkup lastnih deležev, omejuje se odobritev posojil lastnikom ali povezanim osebam, hkrati pa se določa, da spodbuda ne sme biti vir sredstev za takšna izplačila ali posojila. S tem zakon zasleduje cilj, da bodo imele spodbude dejansko funkcijo blaženja stroškov električne energije in financiranja razogljčenja, ne pa povečanja drugih koristi lastnikom.

Ta člen je ključni element povezave med kratkoročno pomočjo za ceno elektrike in dolgoročnim razogljčenjem industrije ter sledi zahtevam CISAF, da se takšne pomoči vežejo na konkretne naložbene zaveze. Določeno je, da se kot primerne naložbe priznajo le naložbe v novo opremo. Investicije za nakup rabljenih, obnovljenih, pilotnih in prototipnih naprav, ukrepov se ne štejejo za naložbe po tem zakonu.

K 11. členu (zagotavljanje sredstev)

Ta člen ureja višino in razpoložljivost sredstev za izvajanje ukrepa ter določa vlogo vlade.

Vlada (do vključno leta 2028) vsako leto najkasneje do 31. januarja s sklepom določi razpoložljiv letni skupni znesek sredstev in najvišjo možno spodbudo v EUR/MWh, ki je odvisna od ocene potrebne količine električne energije, ki jo bo potrebno v določenem letu podpreti. Sklep se objavi v Uradnem listu, kar zagotavlja transparentnost.

Operater trga na podlagi prejetih vlog preveri napoved porabe in ugotovi morebitna odstopanja od razpoložljivih sredstev. Če so potrebe večje, mora sorazmerno znižati najvišjo spodbudo v EUR/MWh in objaviti povprečno spodbudo v EUR/MWh na svoji spletni strani. S tem se zagotavlja, da je ukrep omejen z razpoložljivim proračunom in da so morebitna preseganja rešena sorazmerno in transparentno.

V nadaljevanju člen določa zavezanca za zagotavljanje sredstev: to so tiste družbe v 100 % državni lasti, ki imajo v neposredni ali posredni lasti elektrarne s skupno močjo nad 400 MW in ne izvajajo pretežno gospodarske javne službe. Vsi zavezanci morajo zagotoviti sredstva v enaki višini. Zavezanci morajo z operaterjem trga skleniti pogodbo, ki uredi način plačila sredstev.

Vir sredstev za pomoč po tem zakonu so družbe, ki so veliki proizvajalci. V primeru, da gre za skupino družb, sredstva zagotavlja obvladujoča družba in odvisne družbe niso še enkrat (dvojno) dolžne zagotavljati sredstev po tem odstavku. Breme se med skupine družb deli na način, da je vsaka skupina družb oz. družba (če ni del skupine) zavezana k zagotavljanju enakega zneska. Iz tega so izključeni proizvajalci, ki izvajajo gospodarsko javno službo, saj so aktivni v regulirani dejavnosti. Poleg tega so iz obveznosti izključeni vsi manjši proizvajalci, za katere bi takšna dajatev predstavljala nesorazmerno veliko breme. Glede na ocenjeno višino potrebnih sredstev za izvajanje zakona 30 milijonov EUR letno in količino vseh proizvajalcev, bi enakomerna dajatev med vse proizvajalce nepravilno bistveno nesorazmerno obremenila manjše med njimi. Zagotovitev sredstev bi pri njih namreč predstavljala bistveno večji delež prihodka, kot pri velikih proizvajalcih.

Država zasleduje logiko, da se del naj energetskih prihodkov namenja za industrijsko konkurenčnost in njeno razogljičenje.

K 12. členu (višina nadomestila operaterju trga za izvajanje ukrepa)

Ta člen določa, da je operater trga upravičen do sredstev za svoje stroške pri izvajanju ukrepa v višini 0,2 EUR/MWh za vsako MWh porabe upravičencev do spodbude, pri čemer se ta sredstva zagotavljajo iz istih virov kot spodbude, in sicer samo v letih 2026, 2027 in 2028. Kasneje bodo stroški nižji in si jih bo operater trga pokrival iz nadomestila za izvajanje GJS operater trga, ker vlada ne bo več določala novih obveznosti po tem zakonu.

Na podlagi pobude GZS Vladi RS, da naj zagotovi ukrep za zagotavljanje konkurenčnosti za elektrointenzivna podjetja, je bila narejena ocena, da bi bilo letno treba podpreti do cca. 1TWh električne energije s spodbudo. Glede na podobne primere iz preteklosti, ko je bilo operaterju trga z interventno zakonodajo naloženo izvajanje dodatnih nalog, je bilo ocenjeno, da bi za dodatne stroške dela, IT podpore itd. operater trga potreboval cca. 200.000 eurov, kar bi mu zagotovili z nadomestilom v višini 0,2 EUR/MWh za vsako MWh porabe.

Gre za standardno ureditev povračila stroškov izvajalca javnega ukrepa, ki zagotavlja, da ima operater trga ustrezno zagotovljena potrebna sredstva za administracijo, nadzor in poročanje vezano na ukrepe po tem zakonu, ne da bi bilo treba posegati po drugih virih oziroma, da bi se dodatno obremenjevali zavezanci, ki plačujejo prispevke za delo operaterja trga na podlagi drugih pravnih podlag in obstoječih razmerij.

K 13. členu (poročanje prejemnika spodbude)

Ta člen vzpostavlja podatkovno podlago za poročane, nadzor in izpolnjevanje obveznosti do Evropske komisije. V povezavi s tem členom je v prehodni določbi tega zakona urejeno, kdaj se zadnjič poroča o posameznih podatkih.

Upravičenec mora operaterju trga do 1. aprila poročati za preteklo leto (do leta 2029) o porabi električne energije in (do leta 2033) o izvajanju naložb v razogljičenje in doseženih rezultatih (proizvodnja OVE, prihranki, emisije itd.). Poročanje do 2033 je usklajeno z obdobjem, v katerem se naložbe v razogljičenje še izvajajo in spremljajo.

Ta člen zaradi jasnosti določa tudi, da operater trga pripravi navodila in obrazce za obvezno poročanje, ter jih objavi na svoji spletni strani.

K 14. členu (ukrepi v primeru neizpolnjevanja obveznosti prejemnika spodbude)

Ta člen je ključen za resnost naložbenih zavez in omogoča tudi delno vračilo sredstev glede na dejansko neizpolnitev, ker določa posledice neizpolnjevanja napovedi porabe ali naložbenih zavez.

Ker gre za javna sredstva, je njihova poraba podvržena različnim kontrolam. Operater trga mora na podlagi poročil upravičencev, izvedenih revizij ali ugotovitev inšpekcije ves čas preverjati ali je bila dodeljena previsoka spodbuda npr. zaradi manjše dejanske porabe električne energije ali neporabe električne energije za upravičene namene. Spremljati mora ali je upravičenec izpolnil zaveze iz svojega naložbenega načrta. Neupravičeno izplačane spodbude je potrebno z odločbo operaterja trga naložiti vračilo neupravičeno izplačane spodbude

V primeru zamud pri izvajanju naložb mora operater trga upravičenca pozvati k pripravi in posredovanju novega terminskega načrta, s katerim bo mogoče zagotoviti dokončanje napovedanih trajnostnih naložb najpozneje do 31. decembra 2032.

Če bo operater trga pri ponovnem nadzoru ugotovil, da naložbe niso bile dokončane, bo moral ugotoviti delež neizpolnitve in zaračunati zamudne obresti na sorazmerni del neupravičeno prejete spodbude. Zamudne obresti začnejo teči po poteku roka, ki ga je operater trga določil za vrnitev preveč plačane spodbude.

K 15. členu (nadzor)

Ta člen določa, da inšpektorat, pristojen za energijo, izvaja nadzor nad izpolnjevanjem obveznosti upravičencev po tem zakonu in upravičenostjo porabe sredstev skladno z odločbami o spodbudah.

S tem se naloge nadzora povezujejo z že obstoječo pristojnostjo na področju energetike, kar omogoča učinkovito izvajanje nadzora nad porabo električne energije, izpolnjevanjem pogojev in pravilno porabo spodbud.

K 16. členu (vodenje evidence, objava podatkov in poročanje)

Z določbami tega člena zakon omogoča izpolnjevanje obveznosti poročanja o državnih pomočeh v skladu s pravom EU ter prispeva k javni preglednosti porabe sredstev in učinkov ukrepa.

Podrobneje se ureja podatkovni in poročevalski vidik državnih pomoči. Operater trga mora voditi evidenco dodeljenih spodbud in na svoji spletni strani objavljati pregleden seznam upravičencev in zneskov letnih prejetih spodbud, s čimer se zagotavlja transparentnost.

Na podlagi zbranih podatkov mora operater trga pripravljati letna poročila o podeljenih pomočeh po tem zakonu za ministrstvo, pristojno za finance.

Po zakonu bo moral operater trga do realizacije zadnjega naložbenega načrta objavljati tudi letno poročilo o naložbenih ukrepih in doseženih rezultatih razogljčenja.

K 17. členu (prekrški)

V tem členu je določen prekršek za opustitev dolžnosti poročanja.

K 18. členu (višina globe v hitrem prekrškovnem postopku)

Ta člen omogoča, da se za prekrške iz tega zakona v hitrem prekrškovnem postopku izreče tudi globa, ki je višja od najnižje predpisane.

Ta določba povečuje odvračilni učinek sankcij, saj ne omejuje organov samo na minimalno globo, tudi kadar okoliščine primera utemeljujejo izrek višje globe, čeprav se postopek vodi po hitrem postopku.

K 19. členu (trajanje ukrepa)

Ta člen je pomemben z vidika časovne omejenosti državne pomoči, kot jo terja CISAF. Ukrepi se izvajajo do 31. decembra 2028.

K 20. členu (prehodna določba glede sklepa vlade)

V tem členu je določeno, da vlada prvič s sklepom določi razpoložljiv znesek in najvišjo spodbudo za električno energijo v letu 2026 najkasneje v tridesetih dneh od pridobitve pozitivne odločbe Evropske komisije o združljivosti sheme pomoči z notranjim trgom Evropske unije.

K 21. členu (prehodna določba glede poročanja prejemnika spodbude)

Ta člen ureja, do kdaj mora prejemnik spodbude operaterju trga zadnjič poročati na podlagi 13. člena tega zakona, in sicer najkasneje do 1. aprila 2029 o porabi električne energije, o izvajanju naložb pa najkasneje do 1. aprila 2033.

K 22. členu (uporaba zakona za namen poročanja, za obveznosti ter vračila)

Ta člen določa, da se zakon uporablja do 31. decembra 2033 za namene poročanja, za vse ostale obveznosti in za vračila neupravičeno prejete spodbude, pa se uporablja do 31. decembra 2037.

K 23. členu (začetek uporabe)

Ta člen ureja tudi začetek uporabe, in sicer se začne uporabljati po pridobitvi pozitivne odločbe Evropske komisije o združljivosti sheme pomoči z notranjim trgom Evropske unije. Člen določa tudi, da minister, pristojen za energijo, objavi naznanilo o prejetju odločbe (odobritve sheme državne pomoči s strani Evropske komisije) v Uradnem listu Republike Slovenije.

K 24. člen (začetek veljavnosti)

Ta člen določa veljavnost zakona, in sicer začne veljati 1. januarja 2026 in velja do 30. junija 2029.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

V predlaganem gradivu ne gre za novelo zakona, temveč za samostojen zakon, zato se ne navajajo razveljavljene določbe.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

Vlada Republike Slovenije predlaga Državnemu zboru Republike Slovenije, da predlog zakona obravnava po nujnem postopku, da se preprečijo težko popravljive posledice za delovanje države zaradi poslabšanja stanja v gospodarstvu in posledično socialnih razmer, do katerih lahko pripelje nekonkurenčnost slovenskih energetske intenzivnih podjetij, izpostavljenih mednarodni trgovini, ki s strani države nimajo podpore, ki jo imajo njihova konkurenčna podjetja iz drugih držav članic EU.

Ker je treba zagotoviti čim hitrejšo odobritev tega predloga zakona za zagotavljanje državne pomoči s strani Evropske komisije in izvajanje ukrepa tudi za obdobje porabe električne energije od 1. januarja 2026 dalje, je potrebno, da se predlog zakona obravnava po nujnem postopku. Komisija bo svoje odločitve sprejela, ko bo imela zagotovila, da se predlog zakona ne bo več spreminjal in bo poznala njegovo končno verzijo.

Če zakon ne bi bil sprejet in uveljavljen pravočasno, elektointenzivnim podjetjem v Republiki Sloveniji ne bi bilo mogoče zagotoviti ustreznega mehanizma blaženja visokih stroškov električne energije v skladu z okvirom CISA, kar bi jih v razmerju do konkurentov v drugih državah lahko postavilo v bistveno slabši položaj, povečalo tveganje za zmanjšanje proizvodnje ali selitev proizvodnje ter s tem povzročilo resne posledice za gospodarsko in socialno stanje v državi.

Hkrati bo zamuda pri sprejemu zakona otežila doseganje ciljev razogljičenja industrije, saj so naložbene zaveze upravičencev neposredno vezane na prejeto pomoč v letih 2026–2028. Zato je nujna čim hitrejša zakonodajna obravnava, ki omogoča pravočasno prigrasitev in odobritev ukrepa s strani Evropske komisije ter začetek njegovega izvajanja.

VI. PRILOGE

/